

บทที่ 4
ผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการศึกษามาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงบรรยายของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละหัวข้อโดยสรุปเป็นภาพรวมตามลำดับ ดังนี้

1.ประติมากรหรือช่างปั้นที่ดীনั้น ควรมีความสามารถในการทำพิมพ์และหล่องานประติมากรรมได้ด้วย ท่านเห็นด้วยหรือไม่

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญตอบแบบสอบถามว่าประติมากรหรือช่างปั้นที่ดীনั้น ควรมีความสามารถในการทำพิมพ์และหล่องานประติมากรรมได้ด้วย ท่านเห็นด้วยหรือไม่

ความเห็น	ไม่เห็นด้วย	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยมากที่สุด
จำนวน (คน)	-	1	15	54
คิดเป็นร้อยละ	-	1.43	21.43	77.14

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้เชี่ยวชาญ เห็นด้วยในระดับมากที่สุดในประเด็นที่ว่า ประติมากรหรือช่างปั้นที่ดীনั้นควรมีความสามารถในการทำพิมพ์และหล่องานประติมากรรมได้ด้วย คิดเป็นร้อยละ 77.14 เหตุผลเพราะ

1.1 ช่างปั้นที่ดีควรจะทำทั้งงานพิมพ์และงานหล่อเป็นด้วยเพราะคนปั้นจะเข้าใจงานของตนเองดี รับถึงการหล่อ การโป้วแต่งจึงทำให้ผลงานตรงกับต้นแบบที่ปั้นไว้มากที่สุด (สัญญา สารโจน์

1.2 เพราะผลงานประติมากรรม เป็นผลงานประเภท 3 มิติ เป็นส่วนใหญ่ทั้งยังสามารถสร้างสรรค์ได้หลากหลายขนาดและจำนวน เทคนิคการ ทำพิมพ์และหล่องานเป็นอีกหนึ่งเทคนิคสำคัญเพื่อถ่ายทอด ความรู้สึก อารมณ์และสาระในชิ้นงาน เพื่อเพิ่มความแข็งแรงและจำนวนของผลงานได้มากขึ้นทั้งยังสามารถทดลองเทคนิคในทัศนศิลป์ด้านอื่น เช่น พื้นผิวและสีสันทในการหล่อ (เกษมศานต์ เกลื่อนกุลศล)

1.3 เพราะช่างปั้นเป็นเจ้าของผลงาน จะเอาใจใส่เป็นอย่างดีกับทุกขั้นตอนในการทำงาน เพื่อจะได้ผลงาน ออกมาดีและสมบูรณ์ที่สุด (ทองศักดิ์ ฤทธิ์ศักดิ์)

1.4 คนเป็นช่างนอกจากความรู้หลักคือการปั้นแล้ว ควรมีความรู้พื้นฐาน ในสายงานของตนเองด้วย เพราะสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาผลงานของตนและให้ความรู้แก่ผู้อื่น และที่สำคัญ

ช่างปั้นที่มีความรู้ในการทำพิมพ์และการหล่อจะผลิตผลงาน ที่เอื้อให้การทำพิมพ์ การหล่อ ทำได้ง่ายขึ้น สะดวกขึ้น (รัชต์ น้อยจ้อย)

1.5 ช่างปั้นที่ดี ควรมีความรู้ความเข้าใจครอบคลุมในเรื่องของงานประติมากรรมซึ่ง กระบวนการในการถอดพิมพ์และหล่องานก็อยู่ในขั้นตอนกระบวนการงานประติมากรรม ช่างปั้นที่มีความรู้ความสามารถจะสามารถควบคุมงานได้ทุกขั้นตอน จะทำให้งานหล่อรูปประติมากรรมออกมา ได้ใกล้เคียงกับงานต้นแบบได้มากที่สุด (คณิศ สมุดหย้า)

1.6 การสร้างผลงานประติมากรรมนั้นไม่ได้มีความสำคัญเฉพาะการปั้นเพียงอย่างเดียว แต่ จะต้อง มีความเข้าใจ และมีความสามารถในการทำพิมพ์และหล่องาน รวมทั้งทำสื่อด้วยซึ่งผลงานที่ เสร็จจะดีหรือไม่ กระบวนการ เหล่านี้ย่อมมีส่วนสำคัญเป็นอย่างมาก เช่นเดียวกัน (วัชรินทร์ เฉย กลาง)

1.7 ช่างปั้นจะต้องสามารถวางแผนขั้นตอนกระบวนการปั้นงาน ให้เหมาะกับการทำพิมพ์ และหล่องาน ไม่ว่าช่างปั้นจะลงมือเป็นผู้ปั้นหรือผู้วางแผนการทำงานจะต้องวางแผนตั้งแต่โครงสร้าง แกนในฐานรองรับงานวัสดุที่ใช้ปั้นจะต้องเหมาะสมกับวัสดุถอดพิมพ์ และวัสดุถอดพิมพ์ก็ต้องเหมาะสม หล่องานด้วย (ประภาพรณ อาริรุ้งเรือง)

1.8 ช่างปั้นจะต้องเป็นผู้รู้ปัญหาในการทำงานปั้น ถอดพิมพ์และหล่อผลงานให้สามารถทำได้ จริงเนื่องจากมีหลายครั้งที่ช่างปั้นสร้างงานต้นแบบ วิจิตรพิสดาร แต่ไม่สามารถ ถอดพิมพ์หรือทำให้ กระบวนการทำพิมพ์ และหล่อเพิ่มความยาก เสียเวลา เพิ่มขั้นตอนเสียงบประมาณ ซึ่งควรให้ช่าง ป้องกันปัญหาได้ตั้งแต่การทำต้นแบบได้ (กิตติคุณ อาริรุ้งเรือง)

1.9 ประติมากรรมนั้นควรที่จะทำพิมพ์และหล่อด้วยตนเองจะได้รู้ข้อดีข้อเสียของแต่ละจุด ของการทำพิมพ์และหล่องาน เพื่อนำมาปรับปรุงในชิ้นงานต่อไปและเพิ่มความชำนาญในการทำงาน เห็นด้วยมากที่สุด (พงษ์ศักดิ์ สุขคุ้ม)

1.10 เนื่องจากประติมากรรมหรือช่างปั้นก่อนเริ่มต้นและลงมือทำงานได้คิดและสร้างสรรค์ จินตนาการของตน แล้วบรรจงสร้างสรรค์เป็นชิ้นงานประติมากรรมออกมา การทำพิมพ์และหล่องาน จึงจำเป็นอย่างยิ่งต่อการคงไว้ของผลงานที่ผ่านมาจากจินตนาการความคิดสร้างสรรค์ของประติมากร ให้คงและสวยงามตลอดไป (คณิต จันทนป)

1.11 การเป็นช่างปั้นก็งานหนักอยู่แล้ว ในกรณีไม่มีช่างทำพิมพ์และหล่อ ช่างปั้นก็ต้องทำ เอง ไม่เช่นนั้นงานก็ไม่สำเร็จตามกำหนด ในขณะที่ทำพิมพ์ไม่สมบูรณ์ ช่างปั้นสามารถตกแต่งแบบ พิมพ์ ช่างปั้นไม่สามารถปั้นแต่งพิมพ์ได้ (สมบุญ ญจันทร์ดา)

1.12 งานประติมากรรม จะได้รายละเอียดต่างๆครบถ้วนพิถีพิถันดังต้นแบบเดิมมากที่สุดซึ่ง ต่างจากให้ช่างพิมพ์หรือช่างหล่อ ประกอบให้ขึ้นมาใหม่มาครั้ง จากประสบการณ์ของเราซึ่ง ปัจจุบัน บริษัทเราควบคุมดูแลและเน้นเรื่องนี้มากครับ (เดโช ชูบัวทอง)

1.13 เป็นขั้นตอนของกระบวนการ ประติมากรรม อีกแขนงหนึ่ง ที่จะทำให้ผลงานต้นแบบ สำเร็จสมบูรณ์แบบมากยิ่งขึ้น ฉะนั้นช่างปั้นที่ดี ควรมีความสามารถในการทำพิมพ์และหล่อผลงาน ด้วยตนเอง ผลงานจะได้ตรงกับความคิดสร้างสรรค์ของช่างปั้นที่จะแสดงถ่ายทอดได้สมบูรณ์ แบบตามต้องการ (ชลอ เกตุเอี่ยม)

1.14 การสร้างสรรค์ผลงานแต่ละชิ้น การศึกษาขั้นตอนในการทำงาน ถือเป็นพื้นฐานของ งานปั้น ควรจะได้ศึกษาวิธีการ และลงมือปฏิบัติการให้เกิดทักษะในการเรียนรู้ ไม่ว่าขั้นตอนใด ช่าง ปั้นควรเรียนรู้ และศึกษาให้เกิดผลจึงนับเป็น นักประติมากรรม หรือ ช่างปั้นที่ดี อย่างแท้จริง (เสน่ห์ เกตุเอี่ยม)

1.15 การทำพิมพ์ เพื่อเป็นหลักฐานสามารถติดตามงานต้นแบบได้และเป็นสื่อในการสอนใน วิชางานหล่ออีกด้วย การทำพิมพ์ นั้นสามารถแยกประเภทได้หลายขั้นตอนจึงมีความจำเป็นต้องมี การทำพิมพ์ (ไพฑูรย์ พันธุ์วิเศษ)

1.16 เพราะในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมหรืองานปั้น การทำพิมพ์เป็นขั้นตอน หนึ่งที่มีความสำคัญที่ศิลปิน หรือช่างปั้นควรให้ความสำคัญในทุกรายละเอียดของผลงาน ตั้งแต่ เริ่มต้นไปจนถึงกระบวนการขั้นตอนสุดท้าย ดังนั้นประติมากรหรือช่างปั้นที่ดีนั้นต้องมีความรู้ในการ ทำพิมพ์ (ไกรสร ศรีบุญ)

1.17 ช่างที่เป็นช่างปั้นงานจะรู้ว่าส่วนใดควรที่จะต้องระมัดระวังในการทำพิมพ์ และเข้าใจ ในรายละเอียดในผลงานของตนเองเป็นอย่างดี (นงลักษณ์ เวียงสงค์)

1.18 ทุกขั้นตอนของการทำงานประติมากรรมควรทำได้ทุกขั้นตอน ตั้งแต่ต้นจนจบ กระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน เพื่อจะได้เรียนรู้ มุ่งองค์ความรู้ที่จะพัฒนาผลงานในครั้งต่อไปรู้ทั้ง ข้อผิดพลาดและข้อที่ประสบความสำเร็จ (สมยศ ยังตาล)

1.19 เพราะสามารถรู้ถึงกระบวนการการทำงานทุกขั้นตอนสามารถวางแผนงานได้อย่าง แม่นยำ (อาทร ชินคำ)

1.20 จะได้นำความสามารถตัวนี้ ไปประกอบอาชีพได้ เพราะบางทีงานปั้นมักจะมาพร้อม การทำพิมพ์+หล่อ+ติดตั้ง มันถึงจะครบถ้วนถ้าขาดสิ่งหนึ่งสิ่งใดไปแล้ว มันจะทำให้เราเป็นจุดบอด ถ้ารู้ทุกอย่างทุกขั้นตอนแล้วเราก็จะเป็นเจ้าของกิจการด้วยได้ไม่ยาก (สกนธ์ พูลสุข)

1.21 มีความเข้าใจเทคนิคกระบวนการขั้นตอนและรายละเอียดสำคัญที่นำไปสู่ตัวผลงาน ประติมากรรมได้อย่างสมบูรณ์แบบ ตามต้นฉบับได้อย่างมีประสิทธิภาพได้ (สุนทร สุวรรณเหม)

1.22 จะทำให้กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมเกิดมีปัญหาน้อยลงเพราะมี ความเข้าใจในลักษณะงานรูปแบบที่ปั้นดี (วิชาญ ยะพงษ์)

1.23 การทำงานประติมากรรมที่เน้นการปั้นทำแม่พิมพ์ และหล่อเป็นกระบวนการทำงานที่สัมพันธ์กัน ประติมากรรมที่ดีควรเข้าใจในทุกกระบวนการทำงานให้สะดวกและมีประสิทธิภาพมากขึ้น (รณชิต บุนนาค)

1.24 การปั้นเป็นกระบวนการหนึ่งในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรม ผลงานประติมากรรมที่สมบูรณ์ต้องมีความถาวร ผลงานที่ถาวรจะต้องผ่านกระบวนการปั้น การทำพิมพ์ และการหล่อ ดังนั้นช่างปั้นจึงควรที่จะต้องมีความสามารถในการทำพิมพ์และการหล่อด้วย (พูลสวัสดิ์ มุมบ้านเช่า)

1.25 เป็นกระบวนการที่ช่างหรือประติมากร จะต้องมีความทักษะที่ดี สามารถทำได้อย่างเข้าใจ เพื่อเพิ่มศักยภาพของตนเองและในการทำงานสร้างสรรค์ผลงาน (ดิษฐวัฒน์ อินนุพัฒน์)

1.26 ช่างปั้นที่สามารถทำพิมพ์ได้หล่องานได้ จะวางแผนการทำพิมพ์ควบคู่ไปกับการปั้นผลงานได้ และจะสามารถรู้จุดที่ทำพิมพ์ยากและสามารถแก้ไขได้ตั้งแต่เป็นงานปั้น จึงส่งผลดีต่องานและรวดเร็ว (สรไกร เรืองรุ่ง)

1.27 การสร้างผลงานของประติมากรบางครั้งที่ใช้เทคนิคการปั้นขึ้นรูปด้วยดินเหนียว การทำแม่พิมพ์หุบหรือแม่พิมพ์ยาง เพื่อเปลี่ยนจากวัสดุดินเหนียว หรือดินน้ำมันขึ้นให้เป็นวัสดุถาวร โดยนำไปผ่านกระบวนการหล่อเป็นเนื้อวัสดุที่ไม่มีความคงทน แข็งแรง เช่น ทองเหลือง หรือปูนซีเมนต์ ฯลฯ (สุระชาติ พลศักดิ์)

1.28 การทำพิมพ์และการหล่องานประติมากรรม เป็นการทำให้ ประติมากรรมต้นแบบได้รับการตกแต่งและเพิ่มเติม รายละเอียดและเพิ่มความคงทนแข็งแรงให้กับชิ้นงาน (ชัยชาญ จารุกุล)

1.29 การที่ช่างมีความสามารถในการทำพิมพ์และหล่อแบบได้ด้วยตนเองย่อมเป็นผลดีต่อผลงานอย่างแน่นอน เพราะทุกขั้นตอนได้ผ่านกระบวนการและผ่านตาของช่าง ซึ่งจะทำให้ผลงานออกมาตรงตามความต้องการมากที่สุด โดยไม่ต้องเสียเวลาในการแก้ไข ผลงานที่อาจเกิดความผิดพลาดหรือไม่ตรงตามต้องการ จากช่างหล่อ แต่โดยทั่วไปเข้าใจว่าช่างปั้นมีความสามารถทำได้ แต่เลือกไม่ทำมากกว่า (วังชา ชุมทัพ)

1.30 เป็นพื้นฐานที่ดีในการสร้างผลงานประติมากรรมออกมาอีกแนวทางหนึ่ง (อุดม นิยมภักดี)

1.31 นอกจากการปั้นงานแล้ว ช่างปั้นควรมีความรู้ความสามารถในการทำพิมพ์ หล่องาน เพราะงานบางชิ้นไปจ้างช่างทำพิมพ์หล่องานก็ไม่คุ้มกัน ถ้าปั้นได้หล่องานได้จะดีกว่ามาก (เกษม ยิ้มฉาย)

1.32 เป็นการปฏิบัติงานได้อย่างครบวงจรมีมุมมองในงานประติมากรรมดียิ่งขึ้นอาจมีความคิดสร้างสรรค์ผลงานในรูปแบบใหม่ๆได้ ถึงแม้จะไม่ลงมือทำเองก็ยังสามารถควบคุมคุณภาพได้

ทุกขั้นตอนและไม่ว่าเทคโนโลยีจะก้าวหน้าเพียงใดในงานประติมากรรมก็ยังต้องทำด้วยมือเป็นส่วนใหญ่ ดังเช่นในอดีตที่ช่างปั้นต้องมีความรู้รอบด้านเข้าใจถึงปัญหาต่างๆของการทำพิมพ์และหล่อผลงาน (เอกชัย จิตต์วิชัย)

1.33 ในการปั้น-หล่องานประติมากรรมมีการวางแผนให้สัมพันธ์กันตั้งแต่การขึ้นโครงสร้าง การปั้น การถอดพิมพ์ และการหล่อ เช่น โครงเหล็กภายในรูปปั้นนอกจากรับน้ำหนักดินที่ปั้นแล้ว จะต้องผูกยึดให้สอดคล้องกับขั้นตอนของการถอดพิมพ์ ส่งผลต่อความเรียบร้อยสมบูรณ์ของการหล่อผลงาน ซึ่งผู้ที่ไม่มีความสามารถในการทำพิมพ์จะไม่สามารถวางแผนได้ และหากประติมากรสามารถถอดพิมพ์และหล่อเองได้ จะสามารถสร้างงานได้ตามความต้องการ หรือ สามารถควบคุมการหล่อได้ (บุญพาด พังคะมะโน)

1.34 ประติมากรที่ดีต้องรู้จักกระบวนการทำงานตั้งแต่เริ่มต้นจนสำเร็จเป็นผลงานประติมากรรมที่สมบูรณ์ สามารถนำออกเผยแพร่สู่สายตาสาธารณชน (ชัชวาล อ่ำสมคิด)

1.35 การปั้นมีผลต่อการทำพิมพ์และหล่อ ถ้าเราเข้าใจและมีความสามารถในการทำพิมพ์และหล่อจะทำให้เรามีการวางแผนการสร้างรูปตั้งแต่ต้นเพื่อให้ได้ผลงานที่สมบูรณ์ (ลูกปลิว จันทร พุดชา)

1.36 ใช้เป็นแนวทางในการทำงานแต่ละชิ้น, กำหนดระยะเวลาได้, กำหนดค่าใช้จ่าย ต้นทุนได้, เรียนรู้และสามารถนำมาใช้ในการปั้น (จรรณ ผ่านคำ)

1.37 กระบวนการทำพิมพ์และการหล่องานประติมากรรมเป็นขั้นตอนที่ต่อเนื่องกับการปั้น เพื่อให้ได้ทราบและสามารถปฏิบัติงานได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพช่างปั้นควรที่จะสามารถทำพิมพ์และสามารถหล่อผลงานได้ด้วยตนเอง (ศรีพัฒน์ เทศารินทร์)

1.38 เมื่อเราเป็นเจ้าของผลงานทุกส่วนตั้งแต่โครงสร้างรูปทรงจนถึงพื้นผิวถูกกำหนดโดยเรา หากขั้นตอนทำพิมพ์หล่ออยู่ในมือผู้ที่ไม่เข้าใจ ผลงานที่แสดงออกอันดับแรกที่สูงสูญเสียและเห็นชัดเจนคือ พื้นผิว หากเปลี่ยนแปลงไปเพียงเพราะทาน้ำมันที่พิมพ์แล้วซีเกียจเซ็ด ร่องรอยที่ต้องการเก็บไว้และเป็นส่วนสำคัญในงานนั้นจะไม่ชัดเจนเสียคุณค่าที่เรากำหนดไว้ (ปารณโสมย์ช เสปาจารย์)

1.39 ประติมากรคือผู้ที่รู้ว่าผลงานประติมากรรมของตนเองควรจะแบ่งแม่พิมพ์ หรือ ตัดต่อส่วนใดให้ผลงานมีความสมบูรณ์และคงรูปเดิมให้มากที่สุด (ทรงศักดิ์ นามโพธิ์)

1.40 การสามารถทำงานได้ด้วยตัวเองถือเป็นเรื่องสำคัญหากประติมากรคิดได้แต่ไม่สามารถทำได้คุณค่าของการทำงานมันก็น้อย ประติมากรเมื่อปั้นได้ก็ควรที่จะต้องหล่อและทำพิมพ์ได้ด้วยตนเองจะได้เข้าใจและแก้ปัญหาในการทำงานได้และได้ผลงานตามที่ตนเองประสงค์ที่จะได้ (วิจิตร วินทะไชย)

1.41 ปัจจุบันมีวัสดุทดแทน และมีช่างที่สามารถรับงานต่อจากประติมากรได้ (กิตติกรณ บำรุงบุญ)

1.42 แนนอนช่างปั้นที่ดีจำเป็นต้องมีความเข้าใจในกระบวนการทำพิมพ์และหล่อ เนื่องจากจะทำให้สามารถมองออกว่าผลงานที่เสร็จสิ้นจนสำเร็จในขั้นตอนสุดท้ายจะออกมาเป็นอย่างไร (ประสิทธิ์ วิชายะ)

1.43 เพราะสามารถควบคุมทุกอย่างได้ด้วยตนเอง ทั้งเวลาและคุณภาพของผลงาน ตลอดจนการลดต้นทุนในการผลิตลงได้ (ชัย ชนะชัยชัย)

1.44 ในกระบวนการสร้างงานประติมากรรมนั้น กระบวนการปั้นต้นแบบเป็นเพียงขั้นตอนแรก ขั้นตอนต่อมาคือการทำพิมพ์ และสุดท้ายคือการหล่อ จึงจะทำให้ผลงานของประติมากรรมเสร็จสมบูรณ์ได้ในเรื่องของความคงทนถาวร และจำนวนที่ต้องการผลิตจำนวนมากซึ่งจำเป็นมากที่ประติมากรต้องมีความรู้ความสามารถในการทำพิมพ์และหล่อ (อรุณ อุ่นวงศ์)

1.45 สามารถอธิบายขั้นตอนกระบวนการทำพิมพ์และหล่อให้กับเจ้าของผลงาน ผู้ซื้อประชาชนทั่วไปได้อย่างชัดเจนถูกต้อง (กิตติชัย กันแดง)

1.46 เหตุว่าการหล่อด้วยตนเองจะทำให้งานออกมาเหมือนต้นแบบที่ปั้นมากที่สุดเพราะประติมากรผู้ที่ปั้นจะรู้ว่าตรงไหนควรที่จะต้องระวังและต้องเก็บรายละเอียดที่ทำไว้ได้เป็นอย่างดี (ประเสริฐ วรรณรัตน์)

1.47 เพราะถ้าช่างปั้นหรือประติมากรไม่รู้จักการหล่อการทำแม่พิมพ์ประติมากรจะได้งานที่ตัวเองสร้างสรรค์มาได้อย่างร้อยเปอร์เซ็นต์ได้อย่างไรเพราะฉะนั้นประติมากรจำเป็นต้องรู้ เพื่อนำหรือบอกให้ช่างทำให้ หรือปฏิบัติด้วยตนเองได้ (บุญยืน ต้นไพบูลย์)

1.48 การทำพิมพ์งานหล่อเป็นงานที่อาศัยทักษะทางด้านเทคนิคการคำนวณ และความประณีตละเอียดอ่อน ประติมากรหรือช่างปั้นจะต้องเรียนรู้ และฝึกปฏิบัติ เพราะเป็นหนึ่งในกระบวนการสร้างสรรค์ประติมากรรม เพราะลำพังเพียงปั้นงานออกมามีคุณภาพแต่ในขั้นตอนสุดท้ายที่จะต้องแปรสภาพงานให้เป็นวัสดุถาวร คือ งานทำพิมพ์-หล่อดังนั้นจะต้องเรียนรู้การทำพิมพ์-หล่อเพื่อให้งานสมบูรณ์ (คมสันต์ คำสิงหา)

1.49 การสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมส่วนใหญ่ เน้นกระบวนการที่เป็นจุดประสงค์ปลายทาง ผู้สร้างสรรค์ผลงาน จำเป็นต้องรู้ผลงานทั้งระบบของการปฏิบัติงาน เพื่อแก้ปัญหาช่องว่างที่เกิดจากการแยกส่วนการสร้างสรรค์ ซึ่งพบปัญหาบ่อยครั้งในการสร้างสรรค์ผลงาน (นภดล เพ็งชมจันทร์)

1.50 นอกจากการสร้างสรรคผลงาน ประติมากรควรมีความสามารถในการทำพิมพ์และหล่องานได้พอสมควร เพื่อสามารถคาดเดารูปทรงที่นำไปสร้างได้จริง (ธวัชชัย ช่างเกวียน)

2. ท่านคิดว่ากระบวนการทำพิมพ์และหล่องานประติมากรรม มีความสำคัญต่อการปั้นรูปงานประติมากรรมหรือไม่

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญตอบแบบสอบถามท่านคิดว่ากระบวนการทำพิมพ์และหล่องานประติมากรรม มีความสำคัญต่อการปั้นรูปงานประติมากรรมหรือไม่

ความเห็น	ไม่มีความสำคัญ	มีความสำคัญน้อย	มีความสำคัญมาก	มีความสำคัญมากที่สุด
จำนวน (คน)	-	3	18	49
คิดเป็นร้อยละ	-	4.29	25.71	70

จากตารางที่ 2 พบว่าผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า กระบวนการทำพิมพ์และหล่องานประติมากรรมมีความสำคัญมากที่สุดต่อการปั้นรูปงานประติมากรรม คิดเป็นร้อยละ 70 เหตุผลเพราะ

2.1 การทำพิมพ์ และหล่องานประติมากรรม มีความสำคัญต่อการปั้นรูปงานมาก เพราะการทำพิมพ์ และหล่องานที่ได้นั้นต้องให้เหมือนต้นแบบมากที่สุด (สัญญา สารโจน์)

2.2 ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเจตนาของผู้สร้างสรรค์ผลงานว่าในขั้นตอนต้นแบบศิลปินหรือประติมากรประติมากรเลือกใช้วัสดุใดในการสร้างผลงานต้นแบบ และต้องการทำซ้ำเพิ่มจำนวนในผลงานชิ้นนั้นหรือไม่ ทั้งนี้ในขั้นตอนการทำซ้ำผู้ปฏิบัติงานยังสามารถทดลอง เทคนิค การสร้างทัศนธาตุใหม่ได้ด้วย (เกษมศานต์ เกื่อนกุล)

2.3 กระบวนการทำพิมพ์ ถ้าผิดพลาดหรือทำไม่ดี จะทำให้ชิ้นงานปั้น ผิดส่วน บิดเบี้ยวได้ การหล่อก็มีผลต่อชิ้นงาน ตั้งแต่ช่วงรูปขึ้นฝั่งต้องแต่งให้สมบูรณ์มากที่สุดโดยช่วงปั้นดีที่สุด การเข้าปูน พันลวด การเผา การเททอง ต้องควบคุมดูแลทุกขั้นตอน เพื่อให้งานออกมาสมบูรณ์ (ทองศักดิ์ ฤทธิ์ศักดิ์)

2.4 การทำพิมพ์และการหล่อ มีความสำคัญต่อการปั้นและมีความสำคัญมากในกระบวนการผลิตผลงานประติมากรรมเพราะเกี่ยวเนื่องกันเหมือนลูกโซ่ ยกเว้น งานชิ้นนั้นๆใช้วัสดุไม่ต้องหล่อ เช่น งานดินเผา ดินเยื่อกระดาษ ดินญี่ปุ่น หินอ่อน งานแกะไม้ต่างๆ(เรามักใช้การทำพิมพ์ และการหล่อในขั้นตอนการปั้น ในกรณี การทำลายประดับต่างๆ) (รัชต์ น้อยจ้อย)

2.5 ทุกๆขั้นตอนในการทำงานประติมากรรมล้วนมีความสำคัญช่วงปั้นถ่ายทอดรูปผลงานออกมาโดยกระบวนการปั้นต้นแบบด้วยดิน ฯลฯ ขั้นตอนต่อไปก็ต้องถอดพิมพ์ เพื่อจะไปสู่กระบวนการหล่องาน ดังนั้น กระบวนการถอดพิมพ์ ก็มีความสำคัญ เพื่อให้ได้งานหล่อรูป

ประติมากรรม ที่ดี ใกล้เคียงกับงานต้นแบบที่สุด งานหล่อจะเป็นงานสำเร็จจึงมีความสำคัญฯลฯ (คณิศ สมุดหยา)

2.6 สามารถนำมาประยุกต์ ดัดแปลง แก้ไขปัญหา งานที่กำลังจะเกิดขึ้นอย่างไม่คาดคิดในระหว่าง การปฏิบัติงาน ในกระบวนการต่างๆ ได้จนสำเร็จ (วัชรินทร์ เฉยกลาง)

2.7 กระบวนการปั้น ทำพิมพ์ และหล่อเป็นกระบวนการเพื่อสร้างงานประติมากรรม แต่ในหลายๆงานปั้น การถอดพิมพ์และหล่อจะต้องเป็นตัวช่วยให้งานปั้นต้นแบบสำเร็จ เช่น ต้องการปั้นเจ้าแม่กวนอิม 1000 มือ ก็ไม่ต้องปั้นมือเป็นพันๆมือ เพียงช่างปั้นมือ 1 มือ แล้วถอดพิมพ์หล่อเพิ่มจำนวน แล้วนำมาประกอบเป็นงานต้นแบบ (ประภาพรพรณ อาริรุ้งเรือง)

2.8 การทำพิมพ์และหล่อก็เป็นส่วนสำคัญในการสร้างงานปั้น ในบางชิ้น เช่น ผู้จ้างให้ปั้นต้องการปั้นเพราะที่มีรูปร่างหน้าตาเหมือนกันแต่มีฐาน และเครื่องทรงประดับต่างกัน ช่างก็จะสามารถใช้เทคนิคของการถอดพิมพ์มาช่วยขึ้นแบบโดยการปั้นขึ้นต้นแบบแล้วหล่อ ออกมา เป็นต้นแบบงานอีกหลายๆ ชิ้น แค่ว่าฐาน และตกแต่งต่างกัน (กิตติคุณ อาริรุ้งเรือง)

2.9 ผลงานของประติมากร แต่ละคนแตกต่างกัน และการถอดพิมพ์และหล่อผลงาน นั้นมีความยากง่ายแตกต่างกันไป ประติมากรบางท่านไม่มีความรู้ด้านการทำพิมพ์และหล่อ การสร้างงานนั้นอาจมีความสลับซับซ้อนจนไม่สามารถทำพิมพ์ได้และหล่องานได้ (พงษ์ศักดิ์ สุขคุ้ม)

2.10 คุณค่าของจินตนาการและการสร้างสรรค์ของประติมากรนั้นมีความสำคัญมากมาย เพราะประติมากรรมบางอย่างไม่ได้มีแค่ความสวยงามอย่างเดียวแต่ประติมากรรมสามารถบันทึกเรื่องราว และประวัติศาสตร์ต่างๆที่สำคัญได้ เพราะฉะนั้น การทำพิมพ์และหล่อประติมากรรมจึงมีความสำคัญ และความจำเป็นมากที่สุด (คณิต จันทนป)

2.11 การทำพิมพ์จะต้องคงรูปเดิมตามแบบให้มากที่สุด อาจจะมีการตกแต่งเส้นขอบดวงตา คิ้ว มุมปากให้ชัดเจน (สมบุญ ฌจันทร์ตา)

2.12 การทำงานจะต้องวางแผนงานตั้งแต่การขึ้นโครงเหล็ก ก่อนที่จะขึ้นเพื่อให้การทำงานในขั้นตอนต่อไปจะได้ทำงาน เช่น การตัด การแบ่งรายละเอียดออกมาทำพิมพ์และหล่อแล้วสามารถประกอบได้เหมือนเดิม ปัจจุบัน ละเลยกันไปมาก (เดโช ชูบัวทอง)

2.13 ฝึกให้ช่างมีความเป็นระเบียบ มีขั้นตอน ประณีต ในการสร้างสรรค์ผลงาน (ชลอ เกตุเอี่ยม)

2.14 ถือเป็นกระบวนการ งานหล่อ ต้องอาศัยการทำพิมพ์ก่อนทั้งสิ้น ไม่เช่นนั้น จะสร้างชิ้นงาน ในขั้นตอนการหล่องานต่อไปไม่ได้ (เสนห์ เกตุเอี่ยม)

2.15 เพื่อเป็นการสื่อถึงกระบวนการปั้นหล่อในยุคปัจจุบันซึ่งต่างกับสมัยโบราณ มีการปั้นปูนสด จึงไม่มีการทำพิมพ์ เพราะการหล่อเป็นหนึ่งในช่างสิบหมู่ของกระบวนการจึงมีความสำคัญทางด้านสืบทอดงานศิลปะประติมากรรมได้ (ไพฑูรย์ พันธุ์วิเศษ)

2.16 เพราะว่าการที่จะให้งานปั้นหรืองานประติมากรรมออกมาเหมือนกับต้นแบบนั้นขึ้นอยู่กับ แม่พิมพ์ ดังนั้น การทำพิมพ์ จึงมีความสำคัญ ต่อการปั้นรูปงานประติมากรรมมากที่สุด (ไกรสร ศรีบุญ)

2.17 ถึงแม้ว่าเราจะปั้นงานออกมาได้อย่างไร ถ้าพิมพ์ออกมาไม่ดี งานของเราก็จะเพี้ยน ดังนั้นการทำพิมพ์จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง (นงลักษณ์ เวียงสงค์)

2.18 ทุกสายละเอียด เราควรใส่ใจ ทุกขั้นตอน เพื่อมิให้มีข้อผิดพลาดหรือจะมีก็ให้น้อยลง (สมยศ ยังตาล)

2.19 ทำให้งานที่หล่อออกมาเหมือนกับต้นแบบไม่ต้องขัดแต่งมาก ลดเวลาในขั้นตอนนี้ลง ได้มากถือว่าขั้นตอนการทำพิมพ์นี้มีความสำคัญรองจากงานปั้นเลยทีเดียว (อาพร ชินคำ)

2.20 จะได้ว่ารูปร่างอย่างไรถึงจะทำพิมพ์ง่ายต่อการหลอมมันมีผลต่อการทำงานเป็นขั้นตอน ปั้น-ทำพิมพ์-หล่อ-ประกอบจะได้ทำงานง่ายขึ้นเยอะ (สกันธ์ พูลสุข)

2.21 เป็นหัวใจสำคัญของสายประติมากรรม ต้องคู่กัน เพื่อความเรียบร้อยของผลงาน ประติมากรรม ผลงานที่ดีเป็นส่วนใหญ่ก็มาจากขั้นตอน กระบวนการทำพิมพ์ มีความสมบูรณ์เข้าใจ เรื่องของโครงสร้างรูปทรงว่ามีความเหมาะสมกับวิธีการทำพิมพ์ในลักษณะอย่างไรซึ่งส่งผลไปสู่การ หล่อตัวผลงานประติมากรรมได้อย่างสมบูรณ์ได้ (สุนทร สุวรรณเหม)

2.22 งานปั้นต้นแบบทำด้วยวัสดุไม่คงทนและแข็งแรงจึงต้องมีกระบวนการทำพิมพ์และหล่อ งานประติมากรรม เพื่อให้งานนั้นมีความคงทนถาวร แข็งแรง (วิชาญ ยะพงษ์)

2.24 ในกระบวนการทำพิมพ์ จะมีส่วนเกี่ยวข้องกับการปั้นในส่วนที่สำคัญที่สุดคือการ วางแผนในการทำโครงสร้างก่อนการขึ้นรูปอย่างไรให้เวลาทำแม่พิมพ์จะได้ถอดได้สะดวกซึ่งเป็นการ ลดปัญหาต่างๆ ทำให้ผลงานไม่แตกหักและสมบูรณ์ในขั้นตอนการทำแม่พิมพ์ (รณชิต บุมิ)

2.25 การปั้นสามารถใช้วัสดุได้สองชนิด คือ วัสดุที่คงรูปถาวรเมื่อปั้นเสร็จได้แก่ ปูนซีเมนต์ ปูนดำ อีกชนิดหนึ่งเป็นวัสดุที่ไม่คงรูปได้แก่ ดินเหนียวหรือดินน้ำมันปั้นรูป จำเป็นต้องมีการทำพิมพ์ เพื่อนำไปหล่อเป็นวัสดุที่มีความคงทนถาวร เช่น หล่อด้วยเรซิน ไฟเบอร์กลาส ปูนพลาสติก หรือ โลหะ (พูลสวัสดิ์ มุมบ้านเช่า)

2.26 กระบวนการทำพิมพ์และหล่อมาหลังจากการขึ้นแล้วช่างปั้นจะสามารถหล่อทำพิมพ์ได้ จะสามารถแก้ปัญหาหรือรู้ว่าจะเริ่มกระบวนการหล่อทำพิมพ์ได้ง่ายขึ้นช่างหล่อและทำพิมพ์อาจจะ ปั้นไม่ได้เลยแต่มีทักษะการหล่อหรือทำพิมพ์แต่ช่างปั้นอาจจะมีทักษะบ้างจะมีน้อยหรือมากแต่ถ้าทำ ได้จะเป็นสิ่งที่ดี (ดิษฐวัฒน์ อินนุพัฒน์)

2.27 ควรศึกษาควบคู่กันไป (สรไกร เรืองรุ่ง)

2.28 ถ้าขึ้นงาน นั้นต้องการ เปลี่ยนให้เป็นวัสดุ ที่มีความคงทนถาวร (สุระชาติ พลศักดิ์)

2.29 ช่างปั้นจะต้องเป็นผู้ที่รู้และเข้าใจในชิ้นงานมากกว่าคนอื่นดังนั้นการอ่านแบบเพื่อทำแม่พิมพ์จึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก สำหรับช่างหรือศิลปินล้วนมีเทคนิค วัสดุ และกระบวนการหล่อ นั่นช่างปั้นจะต้องให้ความสำคัญต่อการเลือกสรรวัสดุที่ใช้ในการหล่อและควรที่จะเป็นผู้ลงมือทำด้วยตนเองในทุกขั้นตอน (ชัยชาญ จารุกุลส)

2.30 หากไม่มีการบวนการทำพิมพ์และหล่อแบบ ก็จะไม่สามารถผลิตผลงานเดียวกันเพิ่มเติมหรือ ทำให้ผลงานนั้นๆคงทนถาวรได้ หากจะทำให้คงทนถาวรได้ โดยไม่ต้องถอดแบบก็จะต้องใช้เป็นวิธีการปั้นปูนสด หรือการแกะสลักจากวัสดุต่างๆซึ่งวิธีดังกล่าวก็จะมีผลงานเดียวกันเพียงชิ้นเดียว แต่ทุกอย่างขึ้นอยู่กับวัสดุประสงค์ของช่าง (วังชา ชุมทัพ)

2.31 พิมพ์ที่ดีมีผลต่อรูปผลงาน ผลงานก็สวยงาม มีความจำเป็นมากที่สุด (อุดม นิยมักดี)

2.32 ถ้าเรารู้ขั้นตอนกระบวนการของการทำพิมพ์ให้ออกมาดีแล้ว เราสามารถหล่องานออกมาได้เหมือนต้นแบบงานปั้น และผลิต ผลงานออกมาได้จำนวนหลายๆชิ้น ไม่เสียเวลาและค่าใช้จ่ายเพิ่ม (เกษม ยิ้มฉาย)

2.33 หมายถึงคุณภาพของผลงานที่ผลิตออกมา แม่พิมพ์ที่ดีทำให้งานที่หล่อออกมามีข้อบกพร่องน้อย หรือ ไม่มีเลย ถ้าผลิตเป็นอุตสาหกรรมแล้วซึ่งมีจำนวนมากจะได้ไม่ต้องแก้ไขทุกชิ้นงานทำให้เสียเวลาและค่าใช้จ่ายน้อยลง (เอกชัย จิตต์วิชัย)

2.34 การปั้นรูป (ยกเว้นการปั้นปูนสด) จะใช้วัสดุที่ไม่ถาวร เช่น ดินเหนียว ดินน้ำมัน ขี้ผึ้ง ฯลฯ การจะรักษารูปทรงประติมากรรมไว้ให้นานยาวนาน ต้อง เปลี่ยนวัสดุเป็นวัสดุถาวร ซึ่งต้องใช้กระบวนการถอดพิมพ์และหล่อ (บุญพาด ชังคะมะโน)

2.35 เวลาที่ข้าพเจ้าปฏิบัติงานปั้นดิน เวลาคิดรูปทรง จะคิดถึงวิธีการทำแม่พิมพ์และกระบวนการหล่อไปด้วย ผลงานที่ใช้วิธีปั้นดินเหนียว จะไม่มีความสลับซับซ้อนมากนักแต่ถ้าคิดผลงานที่มีความสลับซับซ้อนมากๆ จะเลือกวิธีการอย่างอื่นขึ้นรูปแทน เช่น การแกะสลัก หรือ ใช้วัสดุสำเร็จรูป ประเภทผลงานสื่อผสม (ชัชวาล อ่ำสมคิด)

2.36 การทำพิมพ์หล่องาน คือ หนึ่งในกระบวนการสำคัญ ที่จะทำให้งานประติมากรรมที่เกิดจากการปั้นสำเร็จสมบูรณ์ (ลูกปลิว จันทรพุดชา)

2.37 ผลงานจะดีได้นอกจากปั้นดีแล้ว การกระทำแม่พิมพ์ต้องดี ต้องรู้ว่าจะทำพิมพ์อย่างไร เมื่อรู้การทำพิมพ์และหล่อแล้ว ก็จะทำให้รู้ว่าควรลดหรือเพิ่มในจุดต่างๆในผลงานได้ (จรูญ ผ่านคำ)

2.38 เป็นการเปลี่ยนวัสดุให้มีความมั่นคงแข็งแรงสามารถเก็บผลงานให้มีอายุยาวนานขึ้น และเป็นกระบวนการที่จะทำให้ผลงานมีความสมบูรณ์ มีความมั่นคงถาวร และ เป็นการถ่ายทอดความรู้ด้านการปั้น การทำพิมพ์การหล่อผลงานประติมากรรมแก่นักศึกษาและผู้สนใจต่อไป (ศรียพัฒน์ เทศารินทร์)

2.39 อย่างน้อยที่สุดของผลงานจะเป็นอะไรก็ตามการทำพิมพ์ทาบเพื่อให้ได้ต้นแบบแรกก็ต้องมีชั้นแม่แต่รถยนต์คัน ที่ดูหุหุราตอนคนซื้อไปขับชี่ ก็ต้องผ่านดิน ผ่านพิมพ์ทาบมาทั้งนั้น (ปารณโสมย์ช เสภาจารย์)

2.40 การแบ่งแม่พิมพ์ และ การทำแม่พิมพ์ อย่างเข้าใจ และมี ความชำนาญ จะได้ แม่พิมพ์ ที่สมบูรณ์ ซึ่งจะทำให้ กระบวนการหล่อในงานประติมากรรมมีปัญหาน้อยที่สุด และมีความสมบูรณ์ ครงรูปของประติมากรรมได้เป็นอย่างดี (ทรงศักดิ์ นามโพธิ์)

2.41 ในการปั้นหล่อ การทำพิมพ์ และการหล่อ ก็ถือว่าเป็นกระบวนการที่สำคัญจะขาดไม่ได้ เว้นแต่ประติมากรไปทำเทคนิคอื่นๆ เช่นปั้นปูนสด ฯลฯ กระบวนการทำพิมพ์และหล่องาน มีความสำคัญและจำเป็นมากสำหรับการทำงานประติมากรรม (วิจิตร วินทะไชย)

2.42 การจำลองเพื่อ การเสพงานประติมากรรมให้กับผู้สนใจประติมากรรม (กิตติกรณ์ บำรุงบุญ)

2.43 แม้ว่ากระบวนการสร้างสรรค์ ประติมากรรม ในรูปแบบสมัยใหม่จะมีแนวทาง หลากหลาย แต่ก็ไม่อาจปฏิเสธการทำพิมพ์ และหล่อ ซึ่งเป็นกระบวนการที่อยู่ คู่กับการสร้าง ประติมากรรม (ประสิทธิ์ วิชาเยะ)

2.44 ถ้าสร้างต้นแบบมาแล้ว ไม่สามารถหล่อได้ หรือหล่อ แล้วผลงานผิดเพี้ยนไป ก็จะลด คุณค่าของงานชิ้นนั้นไป (ชัย ชนะชัยชัย)

2.45 ผลงานประติมากรรมที่จะเสร็จสมบูรณ์ได้จำเป็นต้องผ่านกระบวนการทำพิมพ์ และ กระบวนการหล่อที่ถ่ายทอด ถ่ายแบบจากผลงานการปั้นได้อย่างถูกต้อง สวยงามไม่ผิดเพี้ยนไปจากรูปแบบเดิมที่ประติมากรหรือช่างปั้นต้องการ ต้องอาศัยเทคนิคการทำพิมพ์ที่ดี และวัสดุที่จะนำมา หล่อก็มีความสำคัญ มีความหมายต่อผลงานที่ต้องการสร้างสรรค์ (อรุณ อุ๋นวงศ์)

2.46 กระบวนการนี้ถ้าผู้หล่อ ไม่มีความสามารถ ความเข้าใจ จะทำให้ผลงานประติมากรรม ในขั้นตอนเสร็จ ไร้ความสมบูรณ์ ความงาม จากต้นแบบที่ปั้นไว้ (กิตติชัย กันแดง)

2.47 งานปั้นจะปั้นด้วยวัสดุที่เปลี่ยนแปลงรูปทรงได้ เช่น ดินเหนียว ดินน้ำมัน หรือแม้แต่ ขี้ผึ้ง จะไม่อยู่คงสภาพได้จะต้องทำการหล่อเป็นวัสดุ ถาวรเช่น ปูนปลาสเตอร์ เอาไว้ก่อน หลังจาก ที่ปั้นแล้วเสร็จ (ประเสริฐ วรรณรัตน์)

2.48 งานนั้นส่วนใหญ่ไม่ว่าจะเป็นทองเหลืองหรือไฟเบอร์กลาสต้องผ่านกระบวนการทำ พิมพ์และหล่ออยู่แล้ว จึงเห็นว่ามีจำนวนมาก นอกเสียจากเป็นงานปั้นขี้ผึ้ง หรืองานปั้นปูนสด ซึ่งไม่ได้อาศัยการถอดพิมพ์และการหล่อ (บุญยืน ต้นไพบูลย์)

2.49 การปั้น คือ นำวัสดุขึ้นมาปั้น เป็นดินเหนียว ดินน้ำมัน เป็นต้น วัสดุนี้จะไม่คงทน ถาวรอย่างดินเหนียวเมื่อทิ้งไว้นานๆ จะแตก หดตัว ดังนั้นจึงต้องจำเป็นอย่างยิ่ง ในการทำพิมพ์

เพื่อหล่อ ให้เป็นวัสดุแข็งแรง ทนทาน ยิ่งโดยเฉพาะงานชิ้นใหญ่ และติดตั้งทั้งในร่มและกลางแจ้ง จะต้องแปรรูปสภาพการทำพิมพ์-หล่อเท่านั้น (คมสันต์ คำสิงหา)

2.50 ประติมากรรมบางประเภท การทำพิมพ์มีความสำคัญมาก อาทิ เช่น การหล่อโลหะ กระบวนการทำพิมพ์ ส่งผลต่อผลงานโดยตรง ความสมบูรณ์ของผลงาน ในบางประเภทต้องทำพิมพ์ แทบทุกชิ้น ฉะนั้นกระบวนการทำพิมพ์จึงมีความสำคัญ (นภดล เพ็งชมจันทร์)

2.51 กระบวนการทำพิมพ์และหล่องาน จะทำให้เข้าใจโครงสร้าง ปริมาตร ผิวของผลงาน รวมถึงอาจมีเทคนิคเพิ่มเติมเข้าไป ทำให้ผลงานน่าสนใจมากขึ้น ซึ่งช่วงที่เราจำไม่สามารถเข้าใจ และเพิ่มเติมบางอย่างเข้าไปในชิ้นงาน (รัชชัย ช่างเกวียน)

3. ท่านคิดว่าควรจะมีการเรียนการสอนวิชาการทำพิมพ์และหล่องานประติมากรรม ให้กับ นักศึกษาที่เรียนวิชาเอกประติมากรรมหรือไม่

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนและร้อยละความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญตอบแบบสอบถามท่านคิดว่าควรจะมีการเรียนการสอนวิชาการทำพิมพ์และหล่องานประติมากรรม ให้กับนักศึกษาที่เรียนวิชาเอก ประติมากรรมหรือไม่

ความเห็น	ไม่ควรมี	ควรมีน้อย	ควรมีมาก	ควรมีมากที่สุด
จำนวน (คน)	-	-	12	58
คิดเป็นร้อยละ	-	-	17.14	82.86

จากตารางที่ 3 พบว่าผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า ควรมีการเรียนการสอนวิชาการทำพิมพ์และหล่องานประติมากรรมให้นักศึกษาที่เรียนวิชาเอกประติมากรรมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 82.86

3.1 เวลาปฏิบัติงานจะได้มีผลงานเก็บไว้ดูพัฒนาการ การเรียนรู้ ในการสร้างงานประติมากรรม พร้อมกันนั้น ก็ได้เรียนรู้ ในการสร้างงานประติมากรรม พร้อมกันนั้นก็เรียนรู้ การทำพิมพ์ และการหล่อด้วย (สัญญา สารโจน)

3.2 ดังเหตุที่ได้กล่าวไว้ในข้อที่ 1 และข้อที่ 2 (เกษมศานต์ เกสื่อนกุล)

3.3 การรู้ขั้นตอน การทำพิมพ์ การหล่องาน จะเป็นประโยชน์กับช่างปั้นเอง เพราะช่างปั้นทำเองจะเอาใจใส่ทุกขั้นตอนการตกแต่งรูปซึ้ง ก่อนเข้าปูน พันลวด ก็ต้องใช้ช่างปั้น เพื่อให้ได้ผลงานออกมาสมบูรณ์ เพื่อหล่อออกมาเป็นทองเหลือง เพื่อให้ได้ไม่ต้องแต่งชิ้นงานมาก (ทนงศักดิ์ ฤทธิ์ศักดิ์)

3.4 เพื่อเพิ่มพูนความรู้ในสายงานประติมากรรม และจะได้นำไปประยุกต์ใช้ในการทำงาน (ได้ยินมาว่า ม.จุฬาสอนการทำพิมพ์ และหล่อทองเหลือง ในนักศึกษาศิลปกรรมแผนกประติมากรรมด้วย) (รัชต์ น้อยจ้อย)

3.5 ช่างปั้น หรือประติมากรที่ดี มีคุณภาพ ควรที่จะมีความรู้ความเข้าใจในงานทุกๆ ขั้นตอน เพราะทุกขั้นตอนล้วนมีความสำคัญ ในการที่จะได้ผลงานประติมากรรมที่ดี ช่างปั้นที่ดีต้องมีบทบาท ในการปั้นงานต้นแบบ ควบคุมกระบวนการถอดพิมพ์ และหล่องานเพื่อให้ได้งานตามความต้องการ ถ้าช่างปั้นมีความรู้ ความเข้าใจงาน จะสามารถควบคุมช่างที่ทำให้ถ่ายทอดงานออกมาได้ดี (คณศ สมุดหยา)

3.6 ปัจจุบันนี้ นักศึกษาที่จบมาใหม่ ยังไม่มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานจริงเป็น จำนวนมาก ซึ่งส่งผลให้อนาคตอาจขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในด้านนี้จริงๆ ยากยิ่งขึ้น ซึ่ง ช่างบางคนไม่มีความรู้ความสามารถในด้านนี้มากนัก มาแอบอ้างและเอาเปรียบ ทำให้เกิดความ เสียหาย ทั้งด้านทรัพย์สินและจรรยาบรรณของสถาบันการศึกษา (วัชรินทร์ เฉยกลาง)

3.7 การเรียนการสอนในวิชาประติมากรรมควรครอบคลุมองค์ความรู้ให้สามารถนำไป ประกอบวิชาชีพได้จริง จึงจำเป็นมากที่ผู้เรียนจะต้องเข้าใจกระบวนการสร้างงานประติมากรรมที่มีทั้งปั้น ทำพิมพ์และหล่อและสามารถทำได้จริง (ประภาพรณ อาริรุ้งเรือง)

3.8 อย่างน้อยก็ให้นักศึกษาได้มีโอกาสลงมือทำการปั้นถอดพิมพ์ และหล่อได้ครบทุก กระบวนการงานประติมากรรมเพื่อเก็บรักษาผลงานของนักศึกษาเอง (กิตติคุณ อาริรุ้งเรือง)

3.9 จะได้เพิ่มความรู้ในการถอดพิมพ์ และหล่อผลงานได้ด้วยตนเอง (พงษ์ศักดิ์ สุขคุ้ม)

3.10 สิ่งที่เกิดและสิ่งที่สร้างสรรค์งานประติมากรรมทั้งหมดนั้น บทแรกที่ขาดมิได้คือเมื่อมา เป็นชิ้นงานประติมากรรม การทำพิมพ์หล่อจึงเป็นการต่อยอดของการถนอมความคิดและจินตนาการ ด้วยงานประติมากรรมให้คงทนและคงอยู่ รู้และเข้าใจวิธีการแก้ไขชิ้นงานในบางครั้งที่เกิดพลาด จาก กระบวนการทำพิมพ์หล่อ ให้คงสภาพได้ (สุคนธ์ จันทนป)

3.11 นักศึกษาที่จบออกไปประกอบอาชีพประติมากรรม จะต้องเข้าใจการหล่อและทำพิมพ์ ควรมีมาก (สมบูรณ์ ณจันทรตา)

3.12 การปฏิบัติจริงจะมีความเข้าใจได้เร็วขึ้น ซึ่งเมื่อก่อนช่างปั้นได้ทำงานนอกเลี้ยงชีพไป พร้อมกับการเรียนในโรงเรียน จึงได้ประสบการณ์มากกว่าตอนนี้ (เดโช ชูบัวทอง)

3.13 ส่วนใหญ่นักศึกษาที่ปั้นงานได้แต่ทำพิมพ์หล่อผลงานไม่เป็นและขาดความเข้าใจในการ ปฏิบัติ (ชลอ เกตุเอี่ยม)

3.14 การทำพิมพ์และหล่องาน ถือเป็นสิ่งสำคัญในขั้นตอนที่ 2 และ 3 ของขั้นตอนการ ทำงานปั้นเลยทีเดียว ควรจะส่งเสริมการเรียนการสอนให้นักศึกษาทราบถึง เทคนิค ต่างๆ ในแต่ละ ชิ้นงานมีความแตกต่างกัน ควรฝึกทักษะ และเรียนรู้ให้เกิดความชำนาญมองชิ้นงานที่ได้สร้างสรรค์ ออก ควรมีมากที่สุด คุณเสนอ เกตุเอี่ยม

3.15 สามารถเรียนควบคู่กันไปเพราะในวิชาประติมากรรมนอกจากจะเรียนการปั้นและการหล่อหรือการทำพิมพ์ควบคู่กันไป จึงจะสมบูรณ์แบบ แล้วจะทราบได้อย่างไรว่าการทำพิมพ์สืบทอดกันมาตั้งแต่สมัยโบราณแล้ว (ไพฑูรย์ พันธุ์วิเศษ)

3.16 ในการจัดการเรียนการสอนให้กับนักศึกษาที่เรียนวิชาเอกประติมากรรม โดยปกติแล้วตามธรรมชาติของการเรียนปั้น หรืองานประติมากรรม จะมีการเรียนการสอน เกี่ยวกับการทำพิมพ์อยู่แล้ว แต่ถ้าหากเปิดการเรียนการสอนวิชาการทำพิมพ์และหล่องานประติมากรรมให้กับนักศึกษาวิชาเอกก็เห็นว่าสมควรเป็นอย่างมาก (ไกรสร ศรีบุญ)

3.17 นักเรียนจะได้เข้าใจในขั้นตอนการทำพิมพ์การหล่องานให้ออกมาดี (นงลักษณ์ เวียงสงค์)

3.18 จะได้เรียนรู้ทุกขั้นตอนทางกระบวนการและปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อจะแก้ไขพัฒนาสร้างงานต่อไป (สมยศ ยังตาล)

3.19 งานที่ดีต้องมาจาก 1 ปั้นดี 2 ทำพิมพ์ดี 3 หล่อดี 4 ทำสีดี ขาดไปแม้แต่อย่างเดียวผลงานก็ออกมาไม่ดีไม่มีคุณภาพ (อาทร ชินคำ)

3.20 จะได้เอาไปประกอบอาชีพต่อไปภายภาคหน้า (สกนธ์ พูลสุข)

3.21 เป็นสิ่งที่ดีมาก ๆ ถ้าเกิดขึ้น ได้เป็นวิชาโดยตัวมันเองก็จะมีประโยชน์มาก ๆ ต่อนักศึกษาสามารถส่งผลไปสู่เรื่องของการประกอบอาชีพในภายภาคหน้าได้เป็นอย่างดี (สุนทร สุวรรณเหม)

3.22 นักศึกษาได้มีความรู้ความเข้าใจในการทำพิมพ์แต่ละชนิดและสามารถหล่องานประติมากรรมที่นั่นได้ (วิชาญ ยะพงษ์)

3.23 นักศึกษาควรได้เรียนรู้ให้ครบในทุกกระบวนการ และยังเจาะลึกลงไปในทุกวิธีการของรูปแบบต่างๆ ยิ่งจะทำให้ให้นักศึกษามีความชำนาญมากขึ้น (รณชิต บุมิ)

3.24 นักศึกษาจะได้มีความรู้ในการทำพิมพ์และการหล่อเพื่อทำให้ผลงานปั้นคงสภาพถาวร และนักศึกษานำความรู้ออกไปสร้างสรรค์ผลงานเพื่อประกอบอาชีพได้ ถ้านักศึกษาไม่มีความรู้ในการทำพิมพ์และการหล่อจะทำให้มีปัญหาเป็นอย่างมากในการสร้างสรรค์ผลงาน และประกอบอาชีพ (พูลสวัสดิ์ มุมบ้านเช่า)

3.25 นักศึกษาที่เรียนทางประติมากรรมควรมีความรู้ด้านหล่อและทำพิมพ์เพื่อกระบวนการทำงานให้เด่นชัดขึ้นเมื่อผลงานสำเร็จสมบูรณ์ตามที่คาดหวังไว้ (ดิษฐวัฒน์ อินนุพัฒน์)

3.26 จะดีสำหรับตัวนักศึกษา เพราะสามารถจบงานด้วยตนเองได้เลย และงานที่สร้างสรรค์จะมีคุณภาพที่สมบูรณ์ (สรไกร เรืองรุ่ง)

3.27 เพราะเป็นกระบวนการที่สำคัญจะทำให้ผลงานที่สร้างสรรค์ขึ้นมามีคุณค่า และเป็นถาวรวัตถุที่คงทน (สุระชาติ พละศักดิ์)

3.28 ควรมีหลักสูตรหรือรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการทำแม่พิมพ์ และเทคนิควัสดุ และกระบวนการต่างๆในการหล่อให้กับนักศึกษา เพราะตอนสมัยเรียนได้เรียนรู้น้อยมาก ประสบการณ์จึงเกิดจากการลองผิดลองถูกจากการทำงาน จึงมักเกิดปัญหาในการร่วมงานกับผู้อื่น ซึ่งตามมหาวิทยาลัยโดยส่วนใหญ่นักศึกษาจะได้รับการเรียนรู้ควบคู่ไปกับการปั้น (ชัยชาญ จารุกัลล์)

3.29 โดยส่วนตัวเข้าใจว่า นักศึกษาเอกประติมากรรม น่าจะมีการเรียนการสอน การทำพิมพ์ และหล่ออยู่แล้ว เช่น การทำพิมพ์ทาบ แม่พิมพ์ขึ้น กระบวนการหล่อ โลหะโดยรวม แต่ในปัจจุบันมีวัสดุในการทำพิมพ์และหล่อ เพิ่มขึ้นหลายชนิด ฉะนั้น การเรียน การสอนก็น่าพัฒนาตามเทคโนโลยีปัจจุบันด้วย (วังชา ชุมทัพ)

3.30 นักศึกษาจะได้รู้เทคนิคและนำไปใช้งานได้ ในการปั้นหล่อผลงาน (อุดม ฉิมภักดี)

3.31 เป็นความรู้ความสามารถของการสร้างผลงานออกมาให้ดี สมบูรณ์แบบ ตามความต้องการ ของผู้สร้างสรรค์งานและยังนำไปประกอบอาชีพหารายได้ จากการที่เรียนประติมากรรม (เกษม ยัมฉาย)

3.32 เมื่อเรียนประติมากรรมแล้วจะขาดการเรียนรู้การทำพิมพ์และหล่อไม่ได้ เพราะเป็นขั้นตอนที่สำคัญ เมื่อทำขั้นตอนนี้จนมีความเข้าใจแล้วก็สามารถทำได้ด้วยตนเองทำให้ประหยัดค่าใช้จ่ายซึ่งมีราคาพอควร และยังสามารถผลิตงานขายเป็นรายได้พิเศษระหว่างเรียนหรือจบการศึกษาไปแล้วก็สามารถทำงานได้ในหน่วยงานหรือประกอบธุรกิจส่วนตัว (เอกชัย จิตต์วิชัย)

3.33 นักศึกษาควรได้เรียนรู้กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานทุกขั้นตอน ซึ่งนอกจากสามารถทำได้ทุกขั้นตอนด้วยตนเองแล้ว ยังสามารถเลือกขั้นตอนต่างๆเป็นอาชีพได้ เช่น ช่างถอดพิมพ์ ช่างหล่อ นอกจากนี้ยังเป็นการฝึกความอดทน ใจเย็น เข้าใจคุณค่าของงาน และยังนำความเข้าใจขั้นตอนต่างๆ มาใช้ในการประมาณราคาต้นทุนได้เป็นอย่างดี (บุญพาด ชังคะมะโน)

3.34 นักศึกษาจำเป็นต้องเรียนรู้ กระบวนการต่างๆ ก่อนที่ผลงานประติมากรรมจะสำเร็จออกมา1ชิ้น ว่าผ่านกระบวนการแบบไหนบ้าง มีเทคนิคอย่างไรในแต่ละขั้นตอน เพื่อเป็นองค์ความรู้สำหรับประกอบอาชีพประติมากรรม ช่างพิมพ์ ช่างหล่อ อื่นๆ ต่อไปในอนาคต (ชัชวาล อ่ำสมคิด)

3.35 นักศึกษาจะได้มีความเข้าใจในการเรียนรู้ตั้งแต่กระบวนการแรกตั้งแต่ภาพร่าง 2 มิติ 3 มิติ ขยายผลงานจริงการทำพิมพ์ การหล่อขึ้นงาน และขัดแต่งให้เรียบร้อยถึงกระบวนการสุดท้ายจะได้มีความรู้ครอบคลุม เข้าใจ ปฏิบัติงานได้ด้วยตนเอง สำเร็จ (ลูกปลิว จันทร์พุดชา)

3.36 ทำให้เรียนและเข้าใจ เทคนิค ความยาก ความง่าย และความต่อเนื่องในชิ้นงานนั้นๆ คือ ก่อให้เกิดแนวคิด ริเริ่มจินตนาการ เพราะเข้าใจในกระบวนการทั้งหมด (จรูณ ผ่านคำ)

3.37 ทำให้นักศึกษาทางด้านประติมากรรมได้เรียนรู้กระบวนการในงานประติมากรรมตั้งแต่การปั้น การทำพิมพ์ไปจนถึงการหล่อผลงานได้ด้วยตนเองสามารถเรียนรู้ทฤษฎีและปฏิบัติได้ด้วย

ตนเองเพื่อให้องค์ความรู้ด้านประติมากรรมยังคงอยู่และเผยแพร่ต่อสังคมต่อไป (ศรีพัฒน์ เทศา
รินทร์)

3.38 ทุกวันนี้ก็คงสอนอยู่ไม่ว่าจะปรับหลักสูตรไปแล้วอย่างไร เราชาวประติมากรทุกคนยัง
อยู่กับสิ่งเหล่านี้ และยังคงให้ความสำคัญกับลูกศิษย์ในวิชา การทำแม่พิมพ์-การหล่อ ทุกขั้นตอน
(ปารณโสมย์ช เลปอาจารย์)

3.39 หากนักศึกษา สามารถปั้นงานประติมากรรมแล้วไม่สามารถทำพิมพ์ และหล่อผลงาน
ประติมากรรมได้ก็ไม่สามารถ สร้างประติมากรรมให้แล้วเสร็จได้ หากมีการว่าจ้างช่างพิมพ์และช่าง
หล่อ ต้องมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น และอาจถูกเรียกร้อยค่าจ้างที่สูงขึ้นเกินความเป็นจริงได้ (ทรงศักดิ์ นาม
โพธิ์)

3.40 เมื่อกระบวนการทำพิมพ์และหล่องานประติมากรรมมีความสำคัญจึงคิดว่าควรจัดให้มี
การสอนกระบวนการเหล่านี้เพื่อให้นักศึกษาได้มีโอกาสได้เรียนรู้และเข้าใจกระบวนการทำพิมพ์และ
การหล่องานประติมากรรม โดยเฉพาะนักศึกษาวิชาเอกทางด้านประติมากรรม (วิจิตร วินทะไชย)

3.41 นักศึกษาจะได้นำไปใช้และทราบกระบวนการเพื่อต่อยอดการสร้างสรรค์งานในอนาคต
ได้ (กิตติกรณ บำรุงบุญ)

3.42 เป็นกระบวนการศึกษาที่จำเป็นสำหรับนักศึกษา (ประสิทธิ์ วิชาเยะ)

3.43 นักศึกษาสามารถมีทักษะในการผลิตชิ้นงานได้ทำให้ผลงานที่หล่อออกมามีคุณภาพดี
(ชัย ชนะชัยชัย)

3.44 หากช่างปั้นหรือประติมากรไม่มีความรู้ความสามารถในการทำพิมพ์และการหล่อ ช่าง
ปั้นก็จะไม่บรรลุจุดประสงค์ในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรม ควรสนับสนุนให้นักศึกษาได้มี
ความรู้ทักษะ ความสามารถในการทำพิมพ์และหล่อ ให้มีความสามารถในการทำงานปั้นสมบูรณ์ตาม
จุดประสงค์ (อรุณ อุ่นวงศ์)

3.45 เพื่อให้นักศึกษาได้รับความรู้กระบวนการถอดพิมพ์ หล่อที่ถูกต้อง เพื่อให้นักศึกษา ศึกษา
จบไปถ้าจะยึดอาชีพประติมากรรมแล้วสามารถทำการหล่อผลงานด้วยตนเองได้ (กิตติชัย กันแดง)

3.46 ถึงจะเป็นแค่ช่วงสั้นๆแต่ก็จะทำให้นักศึกษา เข้าใจวิธีการแบ่งพิมพ์ การใส่ปูน ถอด
พิมพ์ เพื่อความเข้าใจและต่อยอดต่อไป (ประเสริฐ วรรณรัตน์)

3.47 ช่างต้องรู้การทำพิมพ์และการหล่อไม่เช่นนั้นช่างต้องทำผลงานที่สำเร็จในขั้นสุดท้ายได้
อย่างไร (บุญยืน ดันไพบูลย์)

3.48 ในความเป็นจริงแล้วนักศึกษาในสาขาประติมากรรมสร้างผลงานประติมากรรมปั้นงาน
ประติมากรรมขึ้นมาแต่มาจบที่การทำพิมพ์หล่องานด้วยวัสดุต่างๆ ถ้าอย่างนั้นก็แสดงว่านักศึกษา
ปฏิบัติงานทำพิมพ์-หล่อเพื่อแสดงงาน เกิดจากกระบวนการต่อเนื่องโดยปริยายจึงจะสมบูรณ์ในการ
ทำพิมพ์-หล่อจึงเกิดจากการเรียนรู้ด้วยกันเองมีความเข้มข้นในหลักสูตร (คมสันต์ คำสิงหา)

3.49 ความจริงแล้ว ควรใช้กระบวนการสอนวิชาการทำพิมพ์และการหล่อในทุกสาขาวิชา ทั้งประยุกต์ศิลป์ และวิจัยศิลป์ เพื่อช่วยในการเรียนรู้อย่างครบวงจร ทางศิลปะ เพื่อการประกอบอาชีพและ การคิดวิเคราะห์อย่างมีกระบวนการและเป็นระบบ (นภดล เพ็งชมจันทร์)

3.50 ควรจะมีการเรียนการสอนวิชาการทำพิมพ์และหล่อผลงานทั้งในแบบที่ใช้ปูนปลาสเตอร์ และแบบที่ใช้ มุลวัว ดินปลวก (ธวัชชัย ช่างเกวียน)

4. ท่านคิดว่าข้อดีของประติมากรหรือช่างปั้นที่มีความสามารถในการทำพิมพ์และหล่อผลงาน ประติมากรรมได้ด้วยตนเองเมื่อสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมเสร็จมีดังนี้

4.1 ลดต้นทุนในการจ้างทำพิมพ์ และหล่อ

4.2 เรียนรู้และเข้าใจในผลงาน

4.3 ทำให้ผลงานที่ออกมาสำเร็จตรงกับความต้องการ (สัญญา สาโรจน์)

4.4 เป็นการเพิ่มความชำนาญในการสร้างสรรค์ และทดลองการใช้ทัศนธาตุในการทำงาน

4.5 เป็นหลักประกันการชำรุดเสียหายของผลงานต้นแบบ

4.6 สามารถเพิ่มจำนวนการสร้างสรรค เพื่อเผยแพร่ผลงานได้มากจำนวนขึ้นจากผลงานต้นแบบเพื่อเป็นการแบ่งปัน สุนทรียรมณในการเสพศิลปะได้หลากหลายขึ้น (เกษมสานต์ เกลื่อนกุล)

4.7 งานจะออกมาตามที่ช่างปั้นต้องการมีความสมบูรณ์ สวยงาม

4.8 เกิดข้อผิดพลาดน้อย

4.9 สัดส่วนจะไม่ผิดเพี้ยน (ทนงศักดิ์ ฤทธิ์ศักดิ์)

4.10 ประหยัดค่าใช้จ่าย หากเราทำเองสามารถซื้อวัสดุอุปกรณ์ในการใช้งานได้เหมาะสมกับคุณภาพ และราคา

4.11 มีความผิดพลาดน้อยในการทำงาน สามารถเช็คการทำงานได้ตลอด ทุกขั้นตอน สะดวกต่อการปรับปรุง แก้ไข

4.12 ได้ผลงานเร็ว เพราะเราผลิตงานได้เอง ทำได้ตลอดเวลา (ณรัชต์ น้อยจ้อย)

4.13 ช่างปั้นเป็นผู้เริ่มงานต้นแบบถ้ามีความเข้าใจงานถอดพิมพ์ และหล่องาน จะสามารถแบ่งพิมพ์ แยกชิ้นงานออกเพื่อให้สามารถทำการหล่องานและประกอบชิ้นงานกลับเข้าที่ที่ใกล้เคียงงานต้นแบบได้

4.14 ช่างปั้นจะมีความรู้และเข้าใจงานตัวเองมากที่สุด จะต้องเน้นหรือหลบส่วนใดในงานจะแบ่งพิมพ์ และชิ้นงานยังง่ เพื่อให้ถอดพิมพ์ออกมาได้ จึงจะไปหล่องานมาประกอบได้ เน้นจุดเด่นจุดโชว์ของงานได้

4.15 ช่างปั้นต้องควบคุมกระบวนการทำงานประติมากรรมทุกขั้นตอน ถ้ามีความรู้ความสามารถ จะถ่ายทอดผลงานสำเร็จออกมาได้ดีตามความต้องการหากมีปัญหาอะไร ก็สามารถ

ปรับแก้งานได้ ช่างปั้นจึงต้องเข้าไปทุกขั้นตอน (คณศ สมุดหยา)

4.16 เข้าใจกระบวนการทำงาน อย่างถ่องแท้ สามารถนำมาใช้ และแก้ไขปัญหา ในกระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน ผลิตผลงานตามจำนวนมากได้

4.17 ประหยัดเวลาและลดต้นทุนในการผลิตซึ่งบางอย่างสามารถปฏิบัติเองได้โดยไม่ต้องเสียเงิน ลดต้นทุนในการผลิตได้

4.18 สามารถแก้ไขปัญหา ที่เกิดขึ้นในการทำงาน พัฒนา ผลงานให้ ได้ตามเป้าหมายจนสำเร็จ (วัชรินทร์ เฉยกลาง)

4.19 เพื่อเป็นการลดขั้นตอนการทำงานให้สำเร็จโดยเร็ว ประหยัดเวลาการสร้างผลงานปั้นต้นแบบได้

4.20 เพื่อให้ช่างปั้นพัฒนาต้นแบบเป็นสินค้า จากช่างผู้ผลิตต้นแบบจะสามารถเป็นผู้จำหน่ายได้เอง

4.21 เพื่อให้ช่างปั้นวางแผนงาน ล่วงหน้า ให้งานสำเร็จได้โดยง่ายทุกขั้นตอนจนได้งานประติมากรรม (ประภาพรรณ อาริรุ่งเรือง)

4.22 ทำให้ลดเวลาการทำงานปั้นด้วยกระบวนการทำพิมพ์และหล่อช่วย

4.23 ทำให้ช่างปั้นสามารถวางแผนล่วงหน้าก่อนเริ่มงานปั้นเพื่อป้องกันปัญหาต่างๆในการถอดพิมพ์และหล่อ

4.24 ทำให้สามารถคำนวณราคางานราคาวัสดุ ค่าแรง ได้แม่นยำไม่ขาดทุน (กิตติคุณ อาริรุ่งเรือง)

4.25 ประติมากรสามารถคำนวณระยะเวลาในการทำงานของแต่ละขั้นตอนได้ด้วยตนเอง

4.26 ประติมากรสามารถคำนวณระยะเวลาและใช้วัสดุในการทำพิมพ์และหล่อผลงานแต่ละชิ้นได้เหมาะสม

4.27 ประติมากรที่มีความสามารถในการทำพิมพ์และหล่อผลงาน จะมีความชำนาญมากขึ้นด้วยประสบการณ์ (พงษ์ศักดิ์ สุขคุ้ม)

4.28 การกำหนดทิศทางของวัสดุที่จะนำมาใช้ ให้เกิดความสอดคล้องกับจินตนาการแห่งการสร้างสรรค์ได้

4.29 เพิ่มโอกาสในการผลิตจำนวนมากๆ ในการทำพิมพ์หล่อเพื่อเป็นรายได้และรางวัลแห่งจินตนาการ ซึ่งอาจจะเป็นมูลค่าแห่งการทำงาน ของความคิดที่กลั่นกรองออกมาในงานประติมากรรม (สุคนิธ จันทนป)

4.30 ช่างปั้นสามารถประกอบอาชีพได้เลย โดยไม่ต้องมีช่างทำพิมพ์ และหล่อค่อนข้างหายาก ช่างหล่ออาจจะใช้คนหล่อหลายคน แต่ช่างปั้นสามารถควบคุมคนที่ไม่ใช่ช่างมาหล่อได้

4.31 ช่างปั้นสามารถทำพิมพ์และหล่อได้เลย โดยไม่ต้องรอช่างพิมพ์และหล่อ อาจจะทำงาน

นั้นล่าช้าไม่ไปตามกำหนด

4.32 ช่างปั้นสามารถแก้ไขตกแต่งพิมพ์ให้เหมือนต้นแบบเดิมได้ แต่ช่างทำพิมพ์อาจไม่เข้าใจเรื่องต้นแบบปั้นที่ดีเท่ากับช่างปั้น (สมบูรณ์ ณจันทร์ตา)

4.33 ลดปัญหาในการทำงานได้มาก ลดต้นทุนได้มาก การประเมินงาน เช่น ราคา ระยะเวลา จะควบคุมได้ งานจะสมบูรณ์ตามที่ช่างต้องการถูกใจลูกค้า

4.34 จะมีการวางแผนให้สอดคล้องกับการทำพิมพ์ เช่น การตัดทำพิมพ์ การใส่เหล็กตอนทำโครงสร้างเพื่อจะตัดแบ่งพิมพ์งานจะได้ไม่เสียหาย

4.35 การหล่อก็จะเกิดปัญหาน้อยมากจึงทำงานได้สวยงามสมบูรณ์ เหมือนตอนปั้นต้นแบบ (เดโช ชูบัวทอง)

4.36 ผลงานสำเร็จได้ดังใจที่ต้องการ จะถ่ายทอดให้ตรงกับความคิดที่ช่างต้องการ

4.37 ฝึกให้ช่างปั้นมองผลงานปั้นว่าจะกระทำการถอดพิมพ์อย่างไรผลงานปั้นถึงจะได้สมบูรณ์แบบ ตามต้นแบบที่สร้างมา คือ การฝึกความคิดในการสร้างสรรค์ผลงาน

4.38 ฝึกให้ช่างปั้นทำงานได้หลากหลายมีความรู้มากขึ้นนอกจากการสร้างผลงานแล้วก็ยังสามารถปฏิบัติงานจนสำเร็จด้วยตนเอง (ชลอ เกตุเอี่ยม)

4.39 เป็นการฝึกทักษะการทำพิมพ์และการหล่อให้มีความชำนาญ ยิ่งๆขึ้นไป ภูมิใจในผลงาน

4.40 ช่างปั้นสามารถเก็บรายละเอียดเพิ่มเติมได้ด้วยตนเอง ขาดเกินทำได้

4.41 ช่างปั้น สามารถกำหนดระยะเวลางานได้ (เสนห์ เกตุเอี่ยม)

4.42 ความสำเร็จเต็มรูปแบบ และพร้อมด้วยความสามารถ ในตัวของศิลปินเอง

4.43 จะได้ทราบถึงขั้นตอนในตัวเองอีกด้วยและได้เห็นปัญหาและการแก้ปัญหาได้

4.44 รู้จักขั้นตอนการทำพิมพ์ได้ทุกขั้นตอน การแยกผลของงานได้ถูกต้อง (ไพฑูรย์ พันธุ์

วิเศษ)

4.45 สามารถควบคุมรายละเอียดของผลงานด้วยตนเองได้เพื่อไม่ให้ส่วนสำคัญ หรือจุดที่ศิลปิน ต้องการนำเสนอเลือนหายไป

4.46 ประติมากรสามารถสร้างสรรค์ ผลงานประติมากรรมหรืองานปั้น จากกระบวนการปั้น ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงกระบวนการขั้นตอนสุดท้าย คือ การทำพิมพ์ได้ด้วยตนเอง

4.47 ประติมากรสามารถสร้าง หรือ สะสมประสบการณ์ หรือ ปัญหาในการทำพิมพ์ และ หล่องานประติมากรรม เพื่อสามารถพัฒนาไปสู่การทำพิมพ์ในครั้งต่อไป (ไกรสร ศรีบุญ)

4.48 ผลงานของเราที่ออกมาจึงได้ไม่เพี้ยนจากเดิม

4.49 รู้และเข้าใจในขั้นตอนการทำงานว่าเราจะจัดพิมพ์อย่างไรให้ออกมาดี (นงลักษณ์ เวียงสงค์)

4.50 ประหยัดงบประมาณในการสร้างแม่พิมพ์

- 4.51 เมื่อมีปัญหาในระหว่างทำพิมพ์สามารถแก้ปัญหาเหล่านั้นได้
- 4.52 เป็นความสำเร็จจากตัวผู้สร้างสรรค์อย่างแท้จริง มีความภูมิใจในผลงาน (สมัยศ ยงตาล)
- 4.53 การประหยัดค่าใช้จ่าย
- 4.54 สามารถได้งานตามต้องการ
- 4.55 ฝึกให้มีความอดทนสามารถ หาเทคนิคใหม่ๆในการทำพิมพ์ (อาทร ชินคำ)
- 4.56 ลดค่าใช้จ่ายในการจ้างคนทำพิมพ์ ในการประกอบอาชีพ
- 4.57 ทำให้งานเร็วขึ้นเพราะคนปั้นงานกับคนทำพิมพ์เป็นคนเดียวกัน
- 4.58 เวลาคุยกับลูกค้าเราจะได้พูดคุยเรื่องงานขั้นตอนจนจบได้โดยมีความรู้จริงจะได้สรุปจบในคนเดียว และมีความเชื่อถือในเรา (สกนธ์ พูลสุข)
- 4.59 มีความเข้าใจเรื่องของการแบ่งพิมพ์ได้ชัดเจนแยกความสำคัญได้อย่างพอเหมาะ สามารถกำหนดความหนาบางของแม่พิมพ์ได้เป็นอย่างดี
- 4.60 สามารถคำนวณวัสดุที่ใช้ในการทำพิมพ์ได้อย่างมีความลงตัว
- 4.61 งบประมาณที่ใช้สามารถกำหนดได้เลย (สุนทร สุวรรณเหม)
- 4.62 ประติมากรรมหรือช่างปั้นจะเกิดปัญหาน้อยในงานปั้นของตัวเองเพราะมีความเข้าใจลักษณะงานของตัวเองอยู่แล้ว
- 4.63 สามารถประหยัดเรื่องการจ้างในการทำพิมพ์และการหล่อ การเดินทาง และเวลาการทำงาน และการเสียหายของรูปต้นแบบในการเคลื่อนย้าย
- 4.64 ประติมากรรมเกิดความเข้าใจในผลงานประติมากรรมของตัวเองต่อให้แล้วเสร็จภายในคนเดียวก็ได้ (วิชาญ ยะพงษ์)
- 4.65 วางแผนการทำงานเองได้อย่างดีและมีระบบ
- 4.66 จัดการเรื่องการทำงานในเรื่องของระยะเวลาได้ดีกว่า
- 4.67 สามารถจัดการและกำหนดต้นทุนได้ส่งเสริมให้จัดการงานสำเร็จได้มีประสิทธิภาพมากกว่า (รณชิต บุมิ)
- 4.68 รูปทรงของผลงาน ถ้าช่างปั้นมีความรู้ในการทำแม่พิมพ์และการหล่อในขั้นตอนการปั้นช่างปั้นจะสามารถปั้นรูปทรงของประติมากรรมให้เอื้อต่อการทำพิมพ์และการหล่อ
- 4.69 ประหยัดค่าใช้จ่าย ถ้าช่างปั้นทำพิมพ์และหล่อเองได้จะช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายมาก เนื่องจาก วัสดุที่ใช้ในการหล่อและทำพิมพ์มีราคาไม่สูงมากนักแต่ถ้าไปจ้างทำพิมพ์และหล่อค่าจ้างค่อนข้างสูงมาก
- 4.70 ผลงานมีคุณภาพ การทำพิมพ์และการหล่อ ในกระบวนการนี้ช่างปั้นจะรู้และวางแผนไว้ตั้งแต่ในขั้นตอนการออกแบบเมื่อทำทุกขั้นตอนเองจะได้ผลงานตรงตามต้องการ ถ้าจ้างทำพิมพ์และหล่อผลงานอาจจะมีรูปทรงและพื้นผิวที่แตกต่างจากต้นแบบได้ (พูลสวัสดิ์ มุมบ้านเช่า)

- 4.71 มีศักยภาพรอบด้านครบกระบวนการทางประติมากรรม
- 4.72 ลดระยะเวลาหรือช่วงเวลาทำให้เร็วขึ้น และเพิ่มขีดความสามารถทางด้านความชำนาญ
เพิ่มรายได้ในการหล่อและทำพิมพ์
- 4.73 แสดงจิตวิญญาณของช่างปั้นหรือประติมากรได้อย่างประจักษ์ (ดิษฐวัฒน์ อินนุพัฒน์)
- 4.74 ทำงานได้รวดเร็ว สามารถวางแผนงานคนเดียวได้
- 4.75 งานมีความสมบูรณ์หรือไม่ ขึ้นอยู่กับตัวประติมากรเอง
- 4.76 ไม่ต้องให้ใครมาช่วย ไม่ต้องล้งน่างานจะชำรุดจากช่างทำพิมพ์ ช่างหล่อหรือไม่ (สรไกร
เรืองรุ่ง)
- 4.77 สามารถออกแบบรูปทรงชิ้นงานให้สอดคล้องการทำพิมพ์หล่อได้
- 4.78 สามารถแบ่งชิ้นแม่พิมพ์ที่จะนำไปหล่อได้เองอย่างเหมาะสม
- 4.79 สามารถแก้ปัญหาในขณะหล่อชิ้นงานเองได้ (สุระชาติ พลศักดิ์)
- 4.80 รู้เข้าใจและสามารถวางแผน ขั้นตอน การปฏิบัติงานได้ด้วยตนเองตั้งแต่ต้นจนจบ ได้
อย่างเหมาะสม
- 4.81 รู้และเข้าใจกระบวนการการทำแม่พิมพ์ และสามารถแยกแยะประเภทของพิมพ์ได้ตาม
ความเหมาะสมกับประเภทของงาน
- 4.82 รู้และเข้าใจเทคนิคกระบวนการและวัสดุที่จะใช้และสามารถเลือกสรรวัสดุได้อย่าง
เหมาะสม (ชัยชาญ จารุกัลส)
- 4.83 ประหยัดต้นทุนในการปฏิบัติงาน และควบคุมขั้นตอนการปฏิบัติงานตั้งแต่ต้นจนจบ
ด้วยตัวประติมากร
- 4.84 หากพบข้อตำหนิ ช่างสามารถแก้ไขโดยทันที
- 4.85 ผลงานที่ได้จะเป็นผลงานที่สมบูรณ์ตรงตามความต้องการของช่างมากที่สุด (วังชา ชุม
ทัพ)
- 4.86 สามารถเข้าใจขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงาน
- 4.87 ควบคุมกระบวนการอย่างที่ตนเองต้องการ
- 4.88 ประหยัดค่าใช้จ่ายในการผลิตได้ (อุดม ฉิมภักดี)
- 4.89 ประกอบอาชีพหลัก-เสริมได้
- 4.90 สามารถถ่ายทอดความรู้ความสามารถให้กับผู้ที่สนใจงานด้านนี้ได้
- 4.91 ช่างด้านประติมากรรมนับวันยิ่งหายากมีน้อยลง อยากให้งานนั้นมีอยู่ทั่วไป (เกษม ยัม
ฉาย)
- 4.92 ประหยัดค่าจ้างทำพิมพ์และผลิตงาน สามารถควบคุมคุณภาพได้ตามต้องการ
- 4.93 เมื่อมีความชำนาญ เป็นมืออาชีพส่งผลให้เกิดความเชื่อมั่นของลูกค้านำมาซึ่งรายได้และ

ชื่อเสียง (ในกรณีที่ทำพิมพ์และผลิตผลงานตามที่มีผู้ว่าจ้าง)

4.94 เป็นการรักษาภูมิปัญญาที่มีมาแต่อดีตไม่ให้สูญหายไปสามารถสอนคนรุ่นหลังได้

4.95 จากประสบการณ์ที่ทำงานในลักษณะนี้มาพอสมควรถือเป็นความสุนทรีย์รูปแบบหนึ่ง คือมีความสุขที่ได้ทำพิมพ์และผลงานของตนเองจนครบวงจร (ในกรณีที่เป็งานปั้นของตนเอง) ทำให้เกิดความภาคภูมิใจและความครอบคลุมมากขึ้น (เอกชัย จิตต์วิชัย)

4.96 ประติมากรสามารถสร้างสรรค์ผลงานได้ตามต้องการและควบคุมการสร้างงานได้ทุกขั้นตอน

4.97 ประติมากรจะเป็นนักวางแผนในการทำงานและสามารถแก้ปัญหาต่างๆได้ทุกขั้นตอนของการสร้างสรรค์งาน

4.98 ขั้นตอนต่างๆของการสร้างงานขึ้น-หล่อ มีความยากลำบาก และใช้เวลามากเป็นโอกาสอันดีในการฝึกตนด้านความอดทน ความรับผิดชอบและสมาธิซึ่งประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี (บุญพาด ชังคะมะโน)

4.99 พึ่งพาตนเองได้ ประหยัดค่าใช้จ่าย

4.100 มุ่งองค์ความรู้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้หลากหลายอาชีพ ไม่ได้เป็นเป็นอย่างเดียว (ชัชวาล อ่ำสมคิด)

4.101 ประติมากรจะมีความเข้าใจในผลงานของตนเองจึงรู้ว่าควรจะทำพิมพ์และผลงานอย่างไรผลงานจึงจะออกมาสมบูรณ์ที่สุด (ลูกปลิว จันทร์พุดชา)

4.102 ทำงานเสร็จทุกขั้นตอนได้ในคนเดียว

4.103 เมื่อมีข้อผิดพลาดก็แก้ไขได้เอง

4.104 ทำงานเร็วและดี (จรูณ ผ่านคำ)

4.105 ช่างปั้นมีความรู้ทางด้านทฤษฎีในการทำพิมพ์และการหล่อผลงานประติมากรรมสามารถเรียนรู้ขั้นตอนและสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.106 ช่างปั้นสามารถปฏิบัติการทำพิมพ์และหล่อผลงานได้อย่างมีประสิทธิภาพสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นขณะปฏิบัติงานได้ด้วยตนเอง

4.107 ช่างปั้นสามารถถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกที่ต้องการนำเสนอผ่านงานประติมากรรมได้ตรงความต้องการและสามารถควบคุมคุณภาพของผลงานได้ (ศรีพัฒน์ เทศารินทร์)

4.108 ก่อนสร้างงานปั้น1ชิ้นจะจินตนาการได้ว่างานสำเร็จเป็นอย่างไร และเมื่องานเสร็จจะได้ผลงานตามนั้น ไม่กังวล ไม่ต้องคาดเดา

4.109 สามารถควบคุมเทคนิค ควบคุมกระบวนการ ควบคุมงบประมาณ ควบคุมผลสัมฤทธิ์ ใครลอกไม่ได้ สามารถมีความคิดต่อยอด พัฒนาเทคนิคได้เมื่อชำนาญ

4.110 เป็นคนใจเย็นรอบคอบพิถีพิถัน และ ถ้าได้ลงมือทำเองจะเกิดความสุขในการทำงาน

มีความคิดสร้างสรรค์เชิงช่าง เช่น รู้ลักษณะของปูน สร้างเครื่องมือแต่งทุกชนิดเป็น งานบกพร่องจะแก้สถานการณ์กลับให้งานสมบูรณ์ได้โดยไม่กังวล ฯลฯ (ปารณโสมย์ช เลปอาจารย์)

4.111 ประติมากรสามารถควบคุมขั้นตอนการทำงาน และคุณภาพผลงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดความภาคภูมิใจในผลงานที่ประติมากรเป็นผู้สร้างสรรค์ผลงานด้วยตนเอง

4.112 ประติมากร คือ ผู้ที่รู้ว่าผลงานประติมากรรมของตนเอง ควรจะตัดแบ่งแม่พิมพ์ในส่วนใดเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในการหล่อประกอบ และควบคุมการผิดเพี้ยนของรูปทรงในงานประติมากรรม

4.113 ประติมากรไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการจ้างช่างพิมพ์ และช่างหล่อซึ่งอาจจะถูกเรียกร้อยค่าจ้างสูงเกินกว่าปกติ (ทรงศักดิ์ นามโพธิ์)

4.114 ภูมิใจที่สร้างสรรค์ผลงานด้วยมือตัวเองทุกขั้นตอน

4.115 สามารถควบคุมให้ผลงานเป็นไปตามที่ตัวเองต้องการ

4.116 ลดต้นทุนในการผลิตผลงานสร้างสรรค์ประติมากรรม เนื่องจากไม่ต้องจ้างคนอื่นทำให้ (วิจิตร วินทะไชย)

4.117 ปฏิบัติงานได้ด้วยตนเองไม่ต้องให้มีผู้รับช่วงต่อ

4.118 เข้าใจในการแก้ปัญหา รวมถึงจุดมุ่งหมายในการสร้างสรรค์งาน

4.119 โดยไม่ต้องถ่ายทอดให้ใครมาช่วยแก้ปัญหาขณะปฏิบัติงาน (กิตติกรณ บำรุงบุญ)

4.120 ถ้าไม่เป็นการยุ่งยาก และต้องใช้เวลาก็เป็นความรื่นรมย์ที่ทำให้คนทำงาน

ประติมากรรมมีความสุข

4.121 การทำพิมพ์เองสามารถทำให้เข้าใจและรู้ปัญหา สามารถหยุดหรือเปลี่ยนแปลงรูปทรงของผลงาน (ประสิทธิ์ วิชายะ)

4.122 ดูน่าเชื่อถือ

4.123 ทำงานออกมาได้อย่างที่ตั้งใจไว้

4.124 ควบคุมเวลาในการผลิตชิ้นงานได้ด้วยตนเองได้ (ชัย ชนะชัยชัย)

4.125 ทำงานประติมากรรมให้เสร็จสมบูรณ์ได้ด้วยตัวเองรู้ว่าจะทำพิมพ์ลักษณะแบบไหน และหล่อด้วยอะไรจึงจะทำให้ผลงานของตัวเองมีคุณค่ามากที่สุด

4.126 การทำพิมพ์มีเทคนิคและวิธีการที่สำคัญ หลายอย่างที่ประติมากรหรือช่างปั้นจำเป็นต้องเรียนรู้ เพื่อถ่ายทอดรูปแบบงานปั้นที่ตนสร้างสรรค์ขึ้นมา ให้ได้ผลงานที่ถูกต้องไม่ผิดเพี้ยน และผลิตออกมาได้

4.127 หากช่างปั้นหรือประติมากรไม่มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ ในการทำพิมพ์และการหล่อ จะมีปัญหาในการที่จะทำให้ผลงานการปั้นไม่ประสบความสำเร็จดังที่ต้องการได้ (อรุณ อุ่นวงศ์)

4.128 สามารถสร้างผลงานประติมากรรมในขั้นตอนสำเร็จได้ดังที่ตนต้องการ ไม่ผิดเพี้ยน

4.129 ลดต้นทุนในการผลิต ผลงานประติมากรรม (กิตติชัย กันแดง)

4.130 สามารถถอดพิมพ์ผลงานที่สำเร็จแล้ว ด้วยความรวดเร็วไม่ต้องรอ เวลาให้ช่างหล่อ มาทำให้ เพราะอาจเสียหายได้

4.131 เก็บรักษารายละเอียดผลงานที่ทำออกมาได้อย่างสมบูรณ์เพราะช่างปั้นจะรู้ว่าตรงไหน ควรระวัง

4.132 ได้ผลงานที่หล่อออกมาเป็นวัสดุที่ต้องการได้สมบูรณ์และเหมือนกันต้นแบบที่ปั้นเอาไว้ (ประเสริฐ วรรณรัตน์)

4.133 ได้ผลงานตามที่ต้องการโดยไม่ผิดพลาด

4.134 สามารถถ่ายทอดประสบการณ์ สอนให้ผู้อื่นรู้อย่างแท้จริง

4.135 รู้ข้อบกพร่อง และสามารถแก้ไข ได้อย่างราบรื่น (บุญยืน ต้นโพธิ์)

4.136 มีความภูมิใจและพอใจในผลงานผ่านกระบวนการสร้างสรรค์ตั้งแต่ต้นจนจบ ประติมากรหรือช่างปั้นได้ใช้ความสามารถ 2 ส่วนด้วยกัน คือ ส่วนแรก ความคิดสร้างสรรค์กับฝีมือ สร้างประติมากรรมอย่างวิจิตร ส่วนที่สองคือการคิดคำนวณเชิงช่าง การแก้ปัญหา การนำหลักวิทยาศาสตร์มาใช้ เมื่อผลงานสำเร็จจะเกิดความรู้สึกที่ดีและเกิดความรู้ประสบการณ์สะสมสามารถนำข้อผิดพลาดไปพัฒนาในครั้งต่อไป

4.137 ประหยัดงบประมาณค่าใช้จ่ายได้มากเพราะงานทำพิมพ์-หล่อ ที่มีการว่าจ้างนั้นใช้งบการจัดจ้างราคาสูงในงานบางชิ้นราคาว่าจ้างพอๆกับงานปั้นหรือสูงกว่าก็มีถ้าสามารถทำได้เองจะประหยัดงบประมาณ

4.138 เกิดความรู้สึกทางจิตวิทยา เพราะ เมื่อประติมากรหรือช่างปั้นมีความสามารถครบวงจรจะมีความมั่นใจสูงมากในการเจรจาหรือเกิดความศรัทธาในผู้คนที่รู้จักเราว่ามีความสามารถครบวงจร (คมสันต์ คำสิงหา)

4.139 ประติมากรผู้สร้างสรรค์ผลงานสามารถตัดกระบวนการจากภาระที่ต้องจ้างช่างหล่อผลงาน และสามารถเป็นผู้รับเหมาผลงานได้ทั้งระบบ โดยไม่ผ่านเทคนิคทางธุรกิจในบางกรณีวิธีได้ประติมากรสามารถสร้างสรรค์ผลงานได้ครบทั้งวงจร

4.140 ปัญหาจากการหล่อ ประติมากรสร้างสรรค์ผลงานที่เป็นต้นแบบสมบูรณ์กระบวนการหล่อโดยที่ตัวของประติมากรไม่ได้ลงมือ ผลงานส่วนมากออกมาไม่สมบูรณ์ อาทิ เช่น รายละเอียดของผลงานซึ่งไม่ตรงกับความต้องการของผู้สร้าง

4.141 วัสดุอุปกรณ์ เทคนิควิธีการ มีความสำคัญมาก ประติมากรจำเป็นต้องเรียนรู้ผลกระทบต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ การบริหารจัดการรวมถึงหลักการทางกฎหมาย ขอบเขตต่างๆ ซึ่งใช้ทักษะทางสุนทรียภาพอย่างเดียวไม่พอ (นภดล เพ็งชมจันทร์)

4.142 ประติมากรสามารถจะเห็นความงามได้มากกว่าช่างรับจ้าง และสามารถให้

รายละเอียดในส่วนที่ต้องการหากประติมากรมีความรู้ความสามารถในการทำพิมพ์และหล่อผลงาน (ธวัชชัย ช่างเกวียน)

5. ท่านคิดว่าข้อเสียของประติมากรหรือช่างปั้นที่ไม่มีความสามารถในการทำพิมพ์และหล่อผลงานประติมากรรมได้ด้วยตนเอง เมื่อสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมสำเร็จ มีดังนี้

เหตุผลเพราะ

5.1 เพิ่มต้นทุนในการสร้างงานประติมากรรม

5.2 ไม่ได้เรียนรู้และเข้าใจในการสร้างผลงานสำเร็จ

5.3 ผลงานที่ออกมาอาจไม่ตรงกับความต้องการ (สัญญา สาโรจน์)

5.4 ไม่สามารถเผยแพร่ผลงานประติมากรรมของตนเองได้กว้างขวาง

5.5 ไม่สามารถเข้าใจในผลงานของตนได้อย่างทะลุปรุโปร่งจากนอกเข้าไป และในออกนอก

5.6 ได้ทำลายศักยภาพของตนในการเป็น“ประติมากรรม” (เกษมสันต์ เกลื่อนกุลศล)

5.7 งานออกมาไม่ได้ตามต้องการ

5.8 เกิดข้อผิดพลาดมากกับชิ้นงาน

5.9 สัดส่วนจะผิดเพี้ยน แกะไขลำบาก (ทณงค์ดี ฤทธิศักดิ์)

5.10 ใช้เงินเยอะในการจ้างผลิต เพราะการทำพิมพ์การหล่อต้องมีค่าใช้จ่าย และแน่นอนผู้รับผลิตก็ต้องกำไรยิ่งผลิตน้อยราคาก็ยิ่งแพง

5.11 เกิดความผิดพลาดและไม่ได้ผลงานตามที่ต้องการ เช่น รอยต่อไม่ตรง รายละเอียดหายน้ำหนักโดยเฉพาะถ้าผลิตเป็นจำนวนมากยิ่งควบคุมมาตรฐานได้ยาก

5.12 ใ้งานช้า หรือ ไม่ตรงเวลา รอนาน (ณรัชต์ น้อยจ้อย)

5.13 ช่างปั้นที่ไม่เข้าใจไม่มีความสามารถในการทำพิมพ์และหล่อผลงานจะไม่สามารถถ่ายทอดผลงานสำเร็จออกมาได้ตามความต้องการหรือใกล้เคียงงานต้นแบบได้ จะเป็นงานในรูปแบบแก้ปัญหามากกว่า

5.15 ช่างปั้นต้องควบคุมงานประติมากรรมถ้าไม่มีความรู้ความสามารถก็ไม่สามารถที่จะควบคุมงานหรือช่างที่ทำงานให้ได้ งานสำเร็จที่จะออกมาจึงยากที่จะเดาได้ แก้ปัญหางานได้ไม่ดีส่งผลต่องานอย่างมาก (คณศ สมุดหยา)

5.16 ไม่มีความเข้าใจในการทำงาน อย่างถ่องแท้ อาจทำให้งานเกิดความเสียหายได้ ในขณะปฏิบัติงาน

5.17 ไม่มีความรู้ความสามารถในการประเมินราคางาน ต้นทุนวัสดุสิ่งของต่างๆ

5.18 โดนเอารัดเอาเปรียบ จากนายทุนผู้จ้างงาน ให้ราคาต่ำเกินจริงและช่างถอดพิมพ์ และงานหล่อ คิดราคาสูงเกินไปช่างไม่เข้าใจงานศิลปะทำให้งานออกมาไม่มีคุณภาพ (วัชรินทร์ เฉยกลาง)

5.19 เสียเงินค่าจ้างช่างทำพิมพ์เพิ่มขึ้นในงานที่ช่างปั้นทำเองไม่ได้และหากไม่รู้กระบวนการโดยรวมก็อาจได้ราคาแพงเกินจริง

5.20 จะเป็นการเสียเวลามาก หากมีการแก้ไขงานหรือตัดบางส่วนก่อนทำพิมพ์ แต่หากช่างไม่ได้คิดวางแผนเผื่อกระบวนการทำพิมพ์และหล่อ ก็จะทำให้พลาดตั้งแต่ขึ้นโครงสร้างแล้ว

5.21 เสียโอกาสพัฒนาวิชาชีพให้แตกแขนงไปให้ไกลมากขึ้นช่างปั้นทุกคนอาจมีจุดอึดในตัวในการทำงานปั้นหากช่างปั้นสามารถกว่าการปั้น แปรรูปงานโดยใช้กระบวนการถอดพิมพ์และหล่อจะสร้างงานและรายได้ให้มากขึ้นด้วย (ประภาพรรณ อาริรุ้งเรือง)

5.22 เสียเวลากับการทำงานบางชิ้นที่ต้องทำซ้ำโดยการปั้นแทนที่จะใช้การถอดพิมพ์และช่วยในการสร้างต้นแบบงานปั้นได้

5.23 ไม่สามารถรับจ้างงานได้มากเพราะถูกจำกัดเรื่องความสามารถที่ไม่ครบทั้งกระบวนการซึ่งช่างที่ปั้นได้อย่างเดียวก็อาจจะต้องเสียค่าแรงจ้างช่างถอดพิมพ์ และหล่อเพิ่มเติมให้งานสำเร็จ

5.24 ไม่สามารถขยายกิจการเพิ่มรายได้ให้ช่างปั้นได้เป็นการเสียโอกาสที่น่าเสียดาย (กิตติคุณ อาริรุ้งเรือง)

5.25 งานที่ประติมากรทุกชิ้นที่สร้างขึ้นด้วยวัสดุที่ไม่ถาวรอาจทำให้งานชำรุดได้หากไม่ได้ทำพิมพ์และหล่อเพราะประติมากรไม่มีความสามารถในการทำพิมพ์

5.26 ถ้าประติมากรต้องการที่ทำพิมพ์เพื่อที่จะหล่อผลงานของตนเองในการหาช่างทำพิมพ์นั้นอาจจะพบช่างที่ไม่มีความชำนาญในการถอดพิมพ์อาจทำให้ผลงานที่ออกมาได้รับความเสียหายได้

5.27 ประติมากรที่สร้างผลงานนั้นแต่ละผลงานมีขนาดเล็กบ้างใหญ่บ้างไม่เท่ากันและถ้าประติมากรต้องการถอดพิมพ์และหล่อชิ้นงานขนาดใหญ่ (พงษ์ศักดิ์ สุขคุ้ม)

5.28 การคิดสร้างสรรค์และการแสดงออกของจินตนาการไม่เต็มที่เพราะกลัวจะทำพิมพ์และหล่อผลงานออกมาไม่ได้

5.29 กำหนดทิศทางและลักษณะของวัสดุที่จะนำมาแสดงร่วมกับจินตนาการไม่ได้ (สุกนิต จันทนป)

5.30 ช่างปั้นไม่มีความสามารถในการทำพิมพ์มีข้อเสียงานไม่สำเร็จ

5.31 ช่างทำพิมพ์ไม่เข้าใจพื้นผิวงานปั้นเดิมจะทำให้เสียรูปทรงไป

5.32 ข้อเสียของช่างปั้นไม่สามารถหล่อคนเดียวได้ในขณะงานมีขนาดใหญ่ต้องใช้คนจำนวนมาก (สมบุญ ญจันทร์ตา)

5.33 งานจะผิดเพี้ยนจากเดิม 20-30% ซึ่งจะทำงานขาดความสวยงามไป

5.34 ไม่สามารถควบคุมราคาในการประเมินแต่ละครั้งได้เลย ซึ่งต้องบวกราคาให้สูงไว้เพื่อจะได้ไม่ขาดทุนต่างจากช่างที่มีกระบวนการจบในงานซึ่งจะควบคุมได้ดีกว่า

5.35 การแก้ปัญหาเมื่องานเสร็จ เช่น งานไฟเบอร์ทองเหลือง ซีเมนต์ จะยากมากเพิ่ม

ค่าใช้จ่ายโดยไม่จำเป็น งบประมาณปลายซึ่งเป็นปัญหาที่สำคัญมาก เจอกันบ่อยๆ (เดโช ชูบัวทอง)

5.36 ผลงานที่เสร็จแล้วไม่ได้ตามที่ช่างต้องการไม่ตรงกับความคิดที่ช่างอยากจะแสดงออกมา

5.37 ประติมากรไม่เข้าใจกระบวนการทำพิมพ์และหล่อทำให้ขาดความรู้ความผิดพลาด ทำให้ผลงานที่สำเร็จแล้วออกมาไม่สมบูรณ์

5.38 ทำให้ประติมากรปิดกั้นตัวเอง ความคิดการถ่ายทอด ผลงานไร้ระเบียบ วินัยในการสร้างสรรค์ผลงานที่เสร็จสมบูรณ์ว่าเป็นอย่างไร (ชลอ เกตุเอี่ยม)

5.39 รายละเอียดที่ทำได้ช่างทำพิมพ์หรือช่างหล่ออาจจะไม่ตรงกับช่างปั้นถึงรายละเอียดอาจผิดเพี้ยนได้

5.40 ไม่เชี่ยวชาญในงานด้านทำพิมพ์และการหล่อ

5.41 กำหนดเวลาที่แน่นอนไม่ได้ (เสนห์ เกตุเอี่ยม)

5.42 ทำให้ประติมากรจะต้องเสียเวลา เสียเงิน ในการจ้างช่างมาทำพิมพ์และหล่อต่อจากตนเอง ซึ่งผลงานที่ได้จากการทำพิมพ์และหล่ออาจจะมีคุณค่าเคลื่อน ไม่ได้ผลงานตามที่ตนเองปั้นไว้

5.43 ประติมากรไม่สามารถควบคุมรายละเอียดของผลงานประติมากรรมได้หากเกิดข้อผิดพลาด

5.44 ประติมากรต้องคอยตรวจสอบติดตามการทำงานของช่างพิมพ์อยู่ทุกระยะ

5.45 ประติมากรต้องใช้งบประมาณในการจัดจ้างช่างพิมพ์ (ไกรสร ศรีบุญ)

5.46 ผลงานที่ออกมาอาจเพี้ยนจากเดิมไป

5.47 รายละเอียดของผลงานอาจจะไม่ดีเท่าที่ควร

5.48 ความประณีตในผลงานอาจจะน้อยกว่าช่างปั้นที่ทำพิมพ์ด้วยตนเอง (นงลักษณ์ เวียงสงค์)

5.49 ไม่รู้งบประมาณที่แท้จริง

5.50 ไม่สามารถสร้างพิมพ์ด้วยตนเอง และให้ความรู้ผู้อื่นได้

5.51 จะไม่ประสบความสำเร็จด้านการสร้างงานที่สร้างขึ้นไม่เกิดการเรียนรู้ในการสร้างผลงาน (สมยศ ยังตาล)

5.52 ผลงานอาจมีความคลาดเคลื่อนหรือไม่เหมือนต้นแบบ

5.53 ควบคุมเวลาลำบาก

5.54 งานอาจไม่มีคุณภาพตามที่ต้องการ (อาทร ชินคำ)

5.55 เสียค่าใช้จ่ายในการจ้างคนทำพิมพ์โดยใช้เหตุ

5.56 ควบคุมการใช้แม่พิมพ์ไม่ได้และระยะเวลาไม่ได้

5.57 ไม่สามารถควบคุมค่าวัสดุสิ่งของให้เป็นไปตามแบบที่วางไว้ (สกนธ์ พูลสุข)

5.58 ความเข้าใจในการใช้วัสดุต่างๆในการทำพิมพ์อาจขาดความชำนาญ และรู้เทคนิคการใช้วัสดุใหม่ได้ยาก

5.59 ไม่สามารถ คำนวณราคาวัสดุที่จำเป็นต้องใช้และมีความสำคัญโดยตรงกับการทำพิมพ์ และหล่อในลักษณะผลงานประติมากรรม ตามขนาดต่างๆ

5.60 การแต่งรายละเอียดอาจจะไม่ได้ตามที่เรต้องการ (สุนทร สุวรรณเหม)

5.61 ปัญหาของต้นแบบไม่คงรูปแบบเดิม

5.62 ปัญหาการเคลื่อนย้ายงานจะทำให้เกิดความเสียหายได้

5.63 ปัญหาเรื่องของงบประมาณในการว่าจ้างในการทำพิมพ์การหล่อแบบ (วิชาญ ยะพงษ์)

5.64 ไม่สามารถวางแผนการทำงานเองได้อย่างมีระบบ

5.65 ไม่สามารถจัดการเรื่องการทำงานในเรื่องของระยะเวลาได้

5.66 ไม่สามารถจัดการและกำหนดต้นทุนได้ (รณชิต บุมิ)

5.67 รูปทรงของผลงาน ในขั้นตอนการปั้น ถ้าปั้นรูปทรงซับซ้อนหรือมีรูปทรงเปิดมากเกินไป จะทำให้ยุ่งยากต่อกระบวนการทำพิมพ์และการหล่ออาจจะทำให้รูปหล่อเสียรูปทรง หรือค่าจ้างทำพิมพ์และหล่อจะมีราคาสูง

5.68 ด้านทุนของผลงานมีราคาสูง เนื่องจากต้องเสียค่าใช้จ่ายในการทำพิมพ์และการหล่อ

5.69 ผลงานมาถาวร เมื่อช่างปั้นทำพิมพ์และหล่อไม่จำเป็นต้องจ้างทำ สถานที่จ้างทำพิมพ์หล่อ ไม่มีโดยทั่วไปอย่างแพร่หลายในบางจังหวัด หรือ ท้องถิ่นไม่มีรองรับ จะทำให้ไม่สามารถจ้างทำได้ ถ้าเอาต้นแบบดินส่งโรงงานหล่อที่อยู่ไกลจะทำให้ต้นแบบเสียหายได้ (พูลสวัสดิ์ มุมบ้านเช่า)

5.70 ขาดศักยภาพรอบด้าน (แต่ในปัจจุบันไม่จำเป็นมากนักเพราะมีเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในลักษณะงานที่สะดวกต่อการใช้เทคโนโลยี และมีแบ่งชัดเจนว่าช่างปั้นหรือช่างหล่อทำพิมพ์)

5.71 เพิ่มช่วงระยะเวลามากขึ้น ต้องเสียค่าใช้จ่ายในกรณีช่างปั้นทำไม่ได้ส่วนในกรณีรับเหมา ทำให้ต้องเพิ่มเวลามากขึ้นขั้นตอนการประสานงานติดต่อเพิ่มเข้ามาเสียเวลา

5.72 ไม่สามารถควบคุมกระบวนการทำพิมพ์หรือหล่อให้ได้ตามที่ช่างปั้นหรือประติมากรต้องการได้ 100 % เพราะบางครั้งกระบวนการหล่อทำพิมพ์สำหรับช่างที่ไม่ชำนาญอาจทำลายความงามลงได้ (ในกรณีจ้างทำพิมพ์หล่อ) (ดิษฐวัฒน์ อินนุพัฒน์)

5.73 ไม่สามารถจบงานด้วยตนเองได้

5.74 ต้องรอช่างทำพิมพ์ ไม่สามารถเร่งงานได้ด้วยตนเอง

5.75 ไม่สามารถบอก หรือ อธิบาย ขั้นตอนการสร้างสรรค์งานได้อย่างถูกต้องทุกขั้นตอน (สรไกร เรืองรุ่ง)

5.76 ผลงานที่หล่อออกมาอาจจะไม่ได้ตรงตามความต้องการของผู้สร้าง

5.77 ผลงานที่เกิดจากการทำพิมพ์หล่อ ขัดแย้งที่ไม่ได้เกิดจากประติมากรโดยตรงทุกขั้นตอน

ผลงานชิ้นนั้นดูแล้วไร้อารมณ์ความรู้สึก (สุระชาติ พละศักดิ์)

5.78 ไม่สามารถจบงานด้วยตนเองได้ ทำให้ไม่ได้ชิ้นงานตามต้องการ และมักมีปัญหาตามมาเสมอ จากการทำแม่พิมพ์และการหล่อและการตกแต่งผิวในขั้นสุดท้าย (ชัยชาญ จารุกุลส)

5.79 การสื่อสารความต้องการของช่างกับช่างหล่ออาจจะไม่ตรงกัน

5.80 การประหยัดต้นทุนของช่างหล่อ อาจทำให้ผลงานไม่สมบูรณ์หรือมีตำหนิ ชำรุดง่าย

5.81 หากผลงานไม่ตรงตามความต้องการ อาจต้องเสียเวลาในการแก้ไขและส่งผลกระทบต่อระยะเวลาในการส่งผลงาน เสียความน่าเชื่อถือ (วังชา ชุมทัพ)

5.82 ไม่มีความรู้จริงในเรื่องการทำพิมพ์ อาจจะมีผลในการแบ่งพิมพ์ทำให้ผลงานเสียหายได้

5.83 มีข้อจำกัดในการสร้างผลงานเกิดความกังวลใจ

5.84 ต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้นในการสร้างผลงาน (อุดม ฉิมภักดี)

5.85 เสียเวลาหาช่างทำพิมพ์-หล่องาน

5.86 เสียค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น ไม่ว่างานชิ้นเล็กหรือชิ้นใหญ่

5.87 ผลงานอาจจะไม่ดีเท่าที่ควรไม่ตรงตามความพอใจของช่างปั้น (เกษม ยิ้มฉาย)

5.88 มีค่าใช้จ่ายทุกครั้งที่สร้างงานเพื่อผลิตเป็นชิ้นงานซึ่งมีค่าทำพิมพ์และหล่อกัน

พอสมควร

5.89 ไม่สามารถควบคุมคุณภาพได้อย่างที่ต้องการทำให้เสียเวลาที่ต้องทำใหม่ต้นแบบเกิดความเสียหายได้

5.90 ในกรณีที่เข้าทำงานในหน่วยงานหรือบริษัทที่เกี่ยวข้องกับงานประติมากรรมแต่ไม่มีความรู้ความสามารถในด้านนี้ ส่งผลถึงชื่อเสียงของสถาบันที่จบมาว่าไม่มีคุณภาพเพียงพอและไม่ให้ความสำคัญกับขั้นตอนนี้ (เอกชัย จิตต์วิชัย)

5.91 ไม่สามารถควบคุมการหล่อผลงานให้มีผลสำเร็จตามต้องการ

5.92 ความไม่เข้าใจกระบวนการทำพิมพ์และหล่อ ทำให้ต้องพึ่งผู้อื่นและไม่สามารถควบคุมการดำเนินงานให้เป็นอย่างที่ควรเป็น

5.93 อาจทำให้เสียเปรียบในเชิงธุรกิจได้ (บุญพาด ชังคะมะโน)

5.94 ไม่สามารถรู้และเข้าใจในขั้นตอนทำพิมพ์และหล่อผลงานระยะเวลาที่ใช้ และค่าใช้จ่ายต่างๆ

5.95 ไม่สามารถตำหนิช่างพิมพ์และช่างหล่อได้เมื่อผลงานขาดความสมบูรณ์ เพราะไม่รู้ช่างทำผิดพลาดขั้นตอนใด

5.96 จะไม่รู้เลยว่า แม่พิมพ์ที่ดีเป็นอย่างไร ส่งผลต่อผลงานหล่ออย่างไร และช่างพิมพ์-ช่างหล่อที่เก่งจริงเป็นอย่างไร (ชัชวาล อ่ำสมคิด)

5.97 หากประติมากรไม่มีความสามารถในการทำพิมพ์ก็อาจจะปั้นรูปงานที่ยากเกินกว่าจะทำพิมพ์ได้ หรือ ชิ้นงานมีความสลับซับซ้อนมาก (อาจจะต้องเปลี่ยนจากการปั้นทำพิมพ์เป็นปั้นสด)

5.98 ปัญหาเชิงช่าง หากเราทำพิมพ์ไม่ (ให้ผลงานออกมาไม่สมบูรณ์ได้เราก็ต้องจ้างช่าง ถ้าเราไม่ศึกษาว่าช่างมีความรู้ฝีมือเพียงไรงานก็อาจจะออกมาไม่สมบูรณ์มีความคลาดเคลื่อนผิดรูปร่าง) (ลูกปลิว จันทรพุดชา)

5.99 ใช้ระยะเวลามากขึ้น

5.100 แก่ไขผลงานได้ช้า

5.101 ไม่รู้เทคนิคที่ต้องเพิ่มเติม ที่นำมาปรับใช้ในการปั้นแบบ (จรรณ ผ่านคำ)

5.102 ไม่มีความรู้ด้านการทำพิมพ์และการหล่องานประติมากรรมทำให้ไม่ทราบกระบวนการในการสร้างงานประติมากรรมทั้งหมดส่งผลให้เกิดองค์ความรู้ที่ไม่สมบูรณ์

5.103 ไม่สามารถแก้ไขปัญหาก็ได้หากเกิดข้อผิดพลาดในกระบวนการทำพิมพ์และการหล่อผลงานประติมากรรม

5.104 ความรู้ด้านการทำพิมพ์และการหล่องานประติมากรรมอาจสูญหายไปจากช่างปั้นที่ไม่มีความรู้และความเข้าใจในกระบวนการทำงานประติมากรรม (ศรีพัฒน์ เทศารินทร์)

5.105 ไม่ใช่ช่างปั้นประติมากรตัวจริง (ปารณโสมย์ช เสปาจารย์)

5.106 ประติมากรไม่สามารถควบคุมคุณภาพในการตัดแบ่งแม่พิมพ์ซึ่งอาจเกิดผลเสีย และความไม่สมบูรณ์ของผลงานประติมากรรมได้

5.107 ประติมากรที่ไม่สามารถทำแม่พิมพ์ และหล่อผลงานได้ก็ไม่สามารถสร้างผลงานประติมากรรมให้สำเร็จด้วยตนเองได้

5.108 ประติมากรต้องเสียค่าใช้จ่ายในการจ้างช่างพิมพ์และช่างหล่อ และไม่สามารถควบคุมการทำงานและแก้ไขปัญหาก็ได้หากเกิดปัญหาขึ้นในการทำพิมพ์และการหล่อ (ทรงศักดิ์ นามโพธิ์)

5.109 ความภูมิใจตนเองน้อยลง เพราะไม่ได้ทำด้วยตัวเองในทุกขั้นตอน

5.110 บางขั้นตอนไม่สามารถควบคุมให้ผลงานเป็นไปตามที่คิด

5.111 มีค่าใช้จ่ายในการทำงานเพิ่มจากการว่าจ้างให้คนอื่นทำงานแทน (วิจิตร วินทะไชย)

5.112 ไม่สามารถรักษางานต่อจากการปั้นได้ โดยกระบวนการ หล่อด้วยวัสดุแทน เช่น ปูนเรซิน ฯลฯ

5.113 แต่หากประติมากรหรือช่างปั้นเข้าใจวัสดุและจุดมุ่งหมายของการสร้างสรรค์ได้ ก็ไม่ถือว่าเป็นข้อเสียแต่อย่างใด (กิตติกรณ์ บำรุงบุญ)

5.114 ไม่เข้าใจปัญหาของเทคนิคในการสร้างงานมองเห็นไม่ออกว่าจะจบงานอย่างไร (ประสิทธิ์ วิชายะ)

5.115 ต้องพึ่งพากระบวนการหล่อจากคนอื่น ทำให้ผลงานออกมาผิดเพี้ยนไปได้

5.116 ผลงานล่าช้าเพราะสร้างต้นแบบออกมาแล้วทำพิมพ์เสีย หรือคอยซ่อมผลงาน

5.117 มีค่าใช้จ่ายเพิ่ม (ชัย ชนะชัยชัย)

5.118 ไม่สามารถผลิตผลงานประติมากรรมได้จำนวนมากตามความต้องการ

5.119 ไม่สามารถถอดพิมพ์ที่ตนเองปั้นขึ้นมาได้ ถ้าไม่มีความรอบรู้ความสามารถในการทำพิมพ์และการหล่อ

5.120 การหล่อด้วยวัสดุที่ต่างกันก็มีเทคนิคการทำพิมพ์ที่ไม่เหมือนกัน เพราะฉะนั้นช่างปั้นต้องเรียนรู้ เทคนิคและวิธีการต่างๆให้เกิดความชำนาญจึงจะสามารถสร้างสรรค์ผลงานได้ตามความต้องการ (อรุณ อุ๋นวงศ์)

5.121 เมื่อผลงานประติมากรรมของตนเองที่ช่างหล่อ หล่อมาแล้วเกิดปัญหา รูปทรงผิดเพี้ยนไปจากต้นแบบ ประติมากรไม่สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้

5.122 ทำให้ผลงานไม่ตรงกับความต้องการของผู้จ้างถ้าประติมากรนั้นไม่สามารถแก้ไขปัญหาด้านการหล่องานที่ผิดเพี้ยน (กิตติชัย กันแดง)

5.123 ผลงานอาจเสียหายหากไม่รีบทำพิมพ์หล่อผลงานเพราะต้องรอให้ช่างทำพิมพ์มาทำ

ให้

5.124 รายละเอียดบางสิ่งอาจหายหรือเสียหายได้หากช่างปั้นไม่ได้ควบคุมดูแลขณะที่ช่างหล่อ หล่อผลงานเพราะอาจไม่ได้สนใจในผลงานเท่าที่ควร

5.125 ได้ผลงานที่ออกมาไม่ตรงกับแบบที่ปั้นเท่าใดนัก หากช่างหล่อไม่ระวังเพราะไม่มีความประณีต (ประเสริฐ วรรณรัตน์)

5.126 ไม่อาจได้ผลงานตามตัวเองต้องการ เพราะความผิดเพี้ยนของช่างหล่อ (บุญยืน ต้นไพบูลย์)

5.127 ไม่เกิดการเรียนรู้ครบวงจรบางครั้งปั้นงานออกมาดีมากแต่มาล้มเหลวที่งานทำพิมพ์-หล่อผิดพลาด เช่น พิมพ์ไม่สนิทไม่แข็งแรง หล่องานเสียรูปทรง เป็นต้น ถ้าเปรียบก็เหมือนกับขับรถเก่งแต่ไม่รู้เรื่องเครื่องรถยนต์

5.128 เกิดความรู้สึกไม่มั่นใจในขั้นตอนต่อไป เช่น การคำนวณค่าจ้างค่าวัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น หรือ การจัดจ้างโรงหล่อ บางครั้งหล่อออกมาไม่ได้ตั้งใจ จึงเกิดกรณี พิพาทระหว่างคนปั้นกับคนหล่องาน

5.129 ในเชิงจิตวิทยาเมื่อปั้นงานและมีทักษะความรู้ด้านงานทำพิมพ์-หล่อจะมีความมั่นใจในการเจรจา ถ้าขาดความสามารถด้านงานหล่อจะไม่ทันเหตุการณ์ในเทคนิคต่างๆที่มีการเปลี่ยนแปลง จึงทำให้การเจรจากงานจะไม่ทันเหตุการณ์กับผู้ที่มีประสบการณ์ด้านงานหล่อ (คมสันต์ คำสิงหา)

5.130 รายได้เกิดจากการประกอบอาชีพลดน้อยลง เพราะรายได้ส่วนหนึ่งเสียไปกับกระบวนการในการหล่อ ส่งผลต่อการเจริญเติบโตทางธุรกิจ ระบบของนายทุนเพราะประติมากรมีความรู้ไม่ครอบคลุม

5.131 ความงามที่เกิดจากประติมากรรมต้นแบบน้อยลง จากกระบวนการที่ไม่ได้กระทำด้วยตนเองในทุกกระบวนการ คุณค่าของศิลปกรรมลดน้อยลง

5.132 ประติมากรขาดความรู้ในเชิงปฏิบัติการ การคิดวิเคราะห์อย่างมีระบบ ลดคุณภาพของงานศิลปกรรมในประเทศ เพราะหยุดแค่กระบวนการในเชิงธุรกิจ มากกว่าการวิเคราะห์ในเชิงคุณภาพ (นภดล เพ็งชมจันทร์)

5.133 อาจขาดผลงานที่ออกมาได้ยาก

5.134 อาจไม่สามารถเพิ่มเติม รายละเอียดตามต้องการ เนื่องจากไม่มีความสามารถในการทำพิมพ์และหล่อผลงาน

5.135 อาจไม่สามารถประเมินราคาที่เหมาะสมในการต่อรองราคา เมื่อต้องการจ้างหล่อผลงาน (ธวัชชัย ช่างเกวียน)

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 กลุ่มศิลปินอิสระ มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้

6.1.1 ทุกวันนี้คนทำงานประติมากรรมมากขึ้นการเรียนรู้การทำพิมพ์ หล่อผลงานในห้องเรียนนั้นเป็นการดี เมื่อจบออกมาประกอบอาชีพเราจะได้มีความรู้เราจะได้สอนคนอื่นได้ โดยที่เราก็ต้องคอยดู คอยแนะนำ เพื่อให้ผลงานที่ช่างนั้นสร้างมา มีความสมบูรณ์มากที่สุด การเรียนรู้ อย่างหนึ่งก็คือ การทำงานในแต่ละชิ้นงาน จะไม่เหมือนกัน เพราะฉะนั้นงานทุกชิ้นที่ผ่านเข้ามามันก็จะเพิ่มประสบการณ์ให้เราเสมอ (สัญญา สารโจน์)

6.1.2 แขนงการทำพิมพ์และหล่อผลงานเป็นส่วนจำเป็นอย่างยิ่งของบุคคลที่จะก้าวขึ้นมาเป็น “ประติมากร” หน้าที่หลักของ “ประติมากร” คือต้องเป็นผู้เข้าใจลึกซึ้งในทัศนธาตุทั้งปวง เพราะประติมากรรมเป็นศิลปะวิชาหนึ่งที่มีอำนาจ ขอบเขตในการแสดงออกได้กว้างขวาง หลากมิตี สีสัน “ประติมากร” ที่ดีจึงควรเรียนรู้และหมั่นฝึกฝนที่จะสร้างสรรค์ “ประติมากรรม” ที่ดีที่สุดในทุกแขนงวิชาและโอกาส (เกษมศานต์ เกื้อออนกุล)

6.1.3 ควรมีการเรียนการสอน เกี่ยวกับการทำพิมพ์การหล่อเพราะถ้าช่างปั้นทำเองทุกขั้นตอนผลงานที่ออกมาจะสมบูรณ์ และสวยงาม ตามที่ต้องการหรือไม่ถ้าช่างปั้นไม่ทำเองก็ยังสามารถควบคุมคนอื่นให้ทำตามที่ต้องการได้โดยอาศัยจากประสบการณ์ การเรียน การสอน มาควบคุมได้ (ทนงศักดิ์ ฤทธิ์ศักดิ์)

6.1.4 การปั้น การทำพิมพ์ การหล่อ มีความสัมพันธ์และเกี่ยวเนื่องกันอยู่เสมอ ช่างควรมีความรู้ในทุกขั้นตอน มากบ้างน้อยบ้างก็ยังมี ช่างปั้นก็ควรมีความรู้เรื่องการทำพิมพ์ การหล่อไว้บ้าง

ช่างทำพิมพ์ก็ควรมีความรู้ทางการปั้น และการหล่อไว้บ้าง ขณะเดียวกันช่างหล่อก็ต้องมีความรู้ในทางการปั้นและทำพิมพ์ไว้บ้างเช่นกัน ยิ่งใครมีความรู้ความสามารถในทุกขั้นตอนยิ่งดี หรือจะแยกการผลิตออกมาเป็นแผนกก็ได้เช่นกัน แล้วแต่ความสะดวกในการบริหารงานหรือผลิตผลงานในแต่ละรายไป ปัจจุบันอาจมีวัสดุที่ไม่จำเป็นต้องหล่อ เช่น ดินเยื่อกระดาษ ดินญี่ปุ่น ฯลฯ ก็สามารถปั้นแล้วทำสีได้เลย แต่ถ้าหากว่าต้องการชิ้นงานจำนวนมากๆแล้ว การปั้น การหล่อ การทำพิมพ์ มักจะต้องถูกใช้อยู่เสมอๆจนกลายเป็น กระบวนการสำคัญในการผลิตผลงานที่เราเรียกว่า “ประติมากรรม” ปล.กระบวนการทำพิมพ์และการหล่อมีความสำคัญต่อการปั้นรูปและมีความสำคัญอย่างมากในกระบวนการผลิตผลงานประติมากรรมจำนวนมากๆ (รัชต์ น้อยจ้อย)

6.1.5 ประติมากรรมหรือช่างปั้นที่ดีมีคุณภาพนั้นควรที่จะมีความรู้ความสามารถเข้าใจในขั้นตอนกระบวนการทำงานทุกขั้นตอน เพราะงานประติมากรรมนั้นมีความสำคัญทุกขั้นตอน การจะได้งานหล่อรูปประติมากรรมที่ดี สมบูรณ์แบบ กระบวนการถอดพิมพ์และหล่องานล้วนมีความสำคัญ พิมพ์ที่ดีย่อมนำไปสู่งานหล่อที่ดีทำงานง่ายเพราะช่างปั้นต้องคำนึงถึงงานสำเร็จที่ดี ฉะนั้น การจะได้งานสำเร็จที่ดี ทุกๆขั้นตอนมีความสำคัญ ถ้าช่างปั้นมีความรู้ เข้าใจงานจะสามารถควบคุมงานได้และแก้ปัญหาที่จะเกิดในขั้นตอนการทำงานได้ งานสำเร็จที่จะออกมาทุกชิ้นต้องมีการแก้ปัญหาที่ดี วางแผนการทำงานได้ ฉะนั้น ช่างปั้นทุกคนควรที่จะต้องเข้าใจงานและกระบวนการขั้นตอนการทำงานทุกขั้นตอน ฯลฯ ผมเห็นด้วยอย่างมากที่นักศึกษาประติมากรรม ควรจะมีการเรียนการสอนวิชาทำพิมพ์และหล่องานประติมากรรม เพื่อให้ได้นักศึกษาที่จะจบออกมาเป็นช่างปั้นประติมากรรมที่มีคุณภาพ มาสร้างสรรค์ผลงาน ฯลฯ หรืออาจจะมาควบคุมงานประติมากรรมของตัวเองได้ควบคุมช่างที่จะมาทำงานให้เราได้ จะได้ถ่ายทอดผลงานออกมาได้ตามความต้องการ เพราะงานประติมากรรมที่สำเร็จ จะเป็นชื่อของช่างปั้น ประติมากรคนนั้นๆ (คณศ สมุดหยา)

6.1.6 ปัจจุบันช่างปั้นช่างฝีมือดีมีคุณภาพเหลือน้อยเต็มที นักศึกษาที่จบมาแล้วก็หันไปยึดกับเทคโนโลยี เสียส่วนใหญ่ จึงสมควรเป็นอย่างยิ่งที่จริงซึ่งปัจจุบันมีช่างจำนวนมากที่ไม่มีความรู้ในด้านนี้ ไม่ได้ศึกษาเรียนรู้ และเข้าใจในด้านศิลปะมาเลยมาแอบอ้าง และเอาเปรียบ และเกิดความเสียหาย เพราะ บุคคลเหล่านี้ไม่มีความรู้ แม้กระทั่งความงามยังมองไม่เป็น ต่อให้สร้างสรรค์ผลงานดีเด่นแค่ไหน ถ้าช่างถอดพิมพ์ ช่างหล่อ ไม่ชำนาญงาน ผลงานที่ออกมาก็ไม่สามารถออกมาดีได้งานไม่มีคุณภาพ (วัชรินทร์ เฉยกลาง)

6.1.7 ในการปฏิบัติงานการปั้น การทำพิมพ์ และการหล่อล้วนเป็นองค์ประกอบที่ต้องมีร่วมกันเพื่อให้ออกมาเป็นผลงานประติมากรรม ดังนั้นช่างปั้นควรมีความรู้ถึงกระบวนการ การทำงานอย่างครบถ้วนช่างปั้นนั้นจะต้องสามารถวางแผนการดำเนินงานและแก้ปัญหาได้ในทุกขั้นตอนซึ่งเป็นประโยชน์กับช่างปั้นเอง และรวมไปถึงผู้ร่วมงานในด้านอื่นๆที่ร่วมกันผลิตผลงานชิ้นนั้นๆในการทำงานช่างปั้นควรจะต้องเป็นผู้ควบคุมงบประมาณตั้งแต่คำนวณค่าแรงช่าง ค่าวัสดุอุปกรณ์ ค่าบรรจุ

ภณช์ ค่าขนส่งและต้องคำนวณเรื่องเวลาทำงาน และเมื่อเวลาการแก้ไขต้นแบบสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นขั้นตอนการทำงานที่มีความสำคัญและสัมพันธ์กันทั้งสิ้น จากประสบการณ์การทำงานมีอีกหลายอย่างที่งานถอดพิมพ์ และหล่อก็ถูกใช้เป็นผลงานปั้น เช่น ผู้จ้างต้องการการรักษางานชิ้นเดิมแต่ต้องการที่จะเพิ่มเติมรายละเอียด แกะไขลดทอนบางตำแหน่งก็ใช้กระบวนการถอดพิมพ์และหล่อเข้ามาจัดการได้นี่เป็นเพียงตัวอย่าง แต่หากช่างจะอยากพัฒนาตนเองให้มาก นอกจากการเป็นช่างปั้นแล้วยังสามารถเป็นผู้ผลิตงานปั้นเพื่อจำหน่ายเองหรือจะจ้างช่างอื่นปั้นแล้วถอดพิมพ์หล่อขายเอง หรือแม้จะจ้างผู้อื่นทั้งปั้นทั้งถอดพิมพ์ทั้งหล่อเองเพื่อเพิ่มมูลค่างาน สร้างรายได้ใหม่ ก็ควรที่จะรู้และเข้าใจในกระบวนการสร้างงานประติมากรรมในทุกๆ ขั้นตอนเช่นกัน (ประภาพรรณ อารีรุ่งเรือง)

6.1.8 การทำงานช่างปั้นจะสามารถเก็บรักษาผลงานให้อยู่ทนทานไว้ได้ต้องอาศัยกระบวนการทำพิมพ์และหล่อเข้ามาช่วยจะน่าเสียดายมากหากช่างปั้นสร้างผลงานมาด้วยความตั้งใจแต่เก็บรักษาไม่ได้หรือไม่สามารถนำออกมาสู่สายตาผู้ชมได้อีกทั้งช่างปั้นก็ควรจะเป็นผู้วางแผนและออกแบบกระบวนการทำงานได้เองเพื่อป้องกันปัญหาการทำงานก่อนลงมือสร้างผลงานชิ้นนั้นซึ่งถ้าช่างปั้นมีความรู้ลงมือก็จะสามารถค้นคิดเทคนิคด้วยตนเองอีกด้วย จะทำให้เกิดผลงานที่มีเอกลักษณ์ไม่เหมือนใคร (กิตติคุณ อารีรุ่งเรือง)

6.1.9 ผมเห็นด้วยกับการที่จะมีการเรียนการสอนวิชาการทำงานพิมพ์และหล่องานประติมากรรมให้กับนักศึกษาที่เรียนวิชาเอกประติมากรรม (พงษ์ศักดิ์ สุขคุ้ม)

6.1.10. ประติมากรรมไม่ใช่แค่เพียงศิลปะที่สร้างสรรค์จินตนาการออกมาเพียงเพื่อความสวยงามแต่ประติมากรรมยังบ่งบอกในการบันทึกประวัติศาสตร์ของมวลมนุษยชาติต่างๆ ว่าเป็นอย่างไรดีเพื่ออนุชนรุ่นต่อไป ประติมากรรมจึงเห็นสมควรอย่างยิ่งที่จะมีการเพิ่มกระบวนการทำพิมพ์และหล่อผลงานของตนควบคู่กันไป (สุคนิธ จันทนป)

6.1.11 การที่หล่อบรอนด์หรือทองสัมฤทธิ์ขนาดใหญ่ขึ้น จะต้องมียุอุปกรณ์ยกงาน เพราะมีน้ำหนักมาก เช่น เกรนยกในโรงหล่อขนาด 3 ตัน ช่างปั้นต้องมีความเข้าใจในกระบวนการหล่อตั้งหล่อเป็นหุ่นปูนแต่งปูนให้ใกล้เคียงรูปทรงเดิมรวมทั้งพื้นผิวเดิมและกระบวนการหล่อขึ้นฝั่งต้นแบบการแยกชิ้นส่วนประกอบ การแต่งผิวขึ้นฝั่ง การใช้รัดหุ่นด้วยเหล็กเส้น เข้าใจการเผาแบบขึ้นฝั่งหมดจากตัวพิมพ์ เข้าใจในเรื่องของทองที่จะหล่อ ต้องดูเป็น ความร้อนเท่าไร และการใช้คานเททองอย่างต่อเนื่อง เพื่อที่จะได้หุ่นเททองสมบูรณ์แบบ (สมบูรณ์ ณจันทร์ตา)

6.1.12 การเรียนประติมากรรมที่ดีจะต้องมีพื้นฐานที่แน่นพอสมควร และตัวนักเรียนเองจะต้องเฝ้าหาความรู้เพิ่มเติมตลอดเวลา เมื่อเรียนในห้องเรียนแล้วก็ต้องลงมือปฏิบัติฝึกซ้อมเป็นประจำจนให้เกิดความชำนาญก่อนที่จะจบการศึกษา รู้ถึงปัญหาต่างๆ ด้วยตนเองแล้วแก้ไขจากการปฏิบัติจริง หลักสูตรการเรียนการสอนต้องปรับให้เข้ากับความต้องการของผู้บริโภคด้วย จะต้องมีการฝึกงานจริงให้ได้ 1 เทอม เพื่อให้ทราบถึงปัญหาและได้รับคำแนะนำจากผู้ที่มีประสบการณ์จริงๆ

นักศึกษาถึงจะมีความมั่นใจในการทำงาน กล้าที่จะตัดสินใจในการปฏิบัติงานทุกรูปแบบ การนำความรู้ที่ไปใช้ในการประกอบอาชีพก็มีส่วนสำคัญในการเรียนการสอน ภาระแต่ละคน ทำงานหลากหลายความรู้ต่างๆต้องปรับตามสภาพงานแต่ละงานไป ส่วนนี้เด็กจะต้องได้ฝึกงานจริงๆจนเกิดความชำนาญจึงจะได้ผลต่อไป เน้นฝึกงานจากสถานที่จริงบ่อยๆจึงจะได้ผล เพราะสุดท้ายแล้วจบไป เด็กก็ต้องทำงาน ไม่ว่าจะเป็นครู ทำงานอิสระต้องนำไปใช้ 100 % แน่นนอน (เดโช ชูบัวทอง)

6.1.13 การมีการเรียนการสอน การทำพิมพ์การหล่อจะทำให้ประติมากร ช่างปั้นมีความรู้ความสามารถที่หลากหลายมากขึ้น สามารถนำมาใช้กับการประกอบอาชีพในภาคหน้าได้ การรับงาน การอธิบายในการรับงานในอาชีพ ต่อลูกค้าได้อย่างชัดเจน มีผลต่อการตัดสินใจในการรับงานทำงานในการประกอบอาชีพด้านศิลปะ (ชลอ เกตุเอี่ยม)

6.1.14 หมั่นฝึกฝนทักษะนอกห้องเรียนกับผู้เชี่ยวชาญในงานปั้น หล่อ ตามสถานที่ประกอบการจริง เพื่อเพิ่มประสบการณ์จริงให้บรรลุผลสำเร็จ ต้องทุ่มเท อดทน ตั้งใจ งานปั้น งานหล่อ เป็นงานหนัก ถ้ากลัวลำบากอาจสำเร็จยาก ใจเกินร้อยเสร็จแน่ (เสนห์ เกตุเอี่ยม)

6.1.15 เพื่อความรู้ในการทำพิมพ์นั้นเป็นเรื่องดี ถ้าเป็นด้านผลประโยชน์แล้วไม่ดี เพราะไม่ต้องการเผยแพร่ผลงาน จึงเป็นการกีดกันทางด้านความรู้ในด้านการหล่อและการทำแม่พิมพ์ จึงมีความเห็นในด้านการศึกษาให้มากๆ (ไพฑูรย์ พันธิวิเศษ)

6.1.16 ช่างปั้นที่ดีควรมีความสามารถในการทำพิมพ์และหล่องาน เพราะ เราจะเข้าใจในผลงานของตนเอง และมีความละเอียดในผลงานของตนเองมีความระมัดระวังในการทำพิมพ์ และหล่องานผลงานที่ได้มาก็จะออกมาดี (นงลักษณ์ เวียงสงค์)

6.1.17 การทำพิมพ์ในงานประติมากรรม ผู้ที่เป็นประติมากรจะต้องเรียนรู้ มีความรู้ในการทำพิมพ์ทุกอย่างทุกประเภท และยังต้องพัฒนาการทำพิมพ์ให้มีความคงทน ในงานได้นานมากขึ้น พัฒนาวสดุที่จะนำมาทำพิมพ์ให้ประหยัดงบประมาณให้มากขึ้น การทำพิมพ์และหล่อในงานประติมากรรม ดังหัวใจหลักของประติมากรรม อีกหลักหนึ่งในงานปั้นและเพื่อทุกครั้งเมื่อเสร็จงาน (สมยศ ยังตาล)

6.1.18 ควรจะมีการให้หล่อผลงานทุกคน ทุกชิ้นได้ยิ่งดีเพราะ ประเมินความสามารถของนักศึกษา ทำให้นักศึกษาได้มีการฝึกทักษะการทำพิมพ์และการหล่อ ทำให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในงานประติมากรรมมากขึ้นต้องผ่านขั้นตอนใดมาบ้าง ขั้นตอนการทำงานประติมากรรมที่ทำกันมาประกอบด้วย ต้นแบบประติมากรรม การทำพิมพ์ การหล่อประกอบงานวางโครงสร้างภายใน การทำสี การติดตั้งงาน ทุกขั้นตอนมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง (อาทร ชินคำ)

6.1.19 ควรมีหลักสูตรการทำพิมพ์ พร้อมไปกับงานปั้นให้เร็วที่สุด เพราะ ตลาดยังขาดการทำพิมพ์ที่ดี เด็กจบมาจะเอาความรู้ความสามารถไปประกอบอาชีพในภาคหน้า (สกนธ์ พูลสุข)

6.2 กลุ่มนักวิชาการ มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้

6.2.1 อาจจะเปิดให้มีการเรียนการสอนเป็นวิชาทำแม่พิมพ์และหล่อผลงาน
ประติมากรรมเพื่อสร้างความเข้าใจในเรื่องของเทคนิคเฉพาะทางให้มีความเข้มแข็งรู้จริงทำให้เกิด
ความชำนาญเราอาจจะได้บุคคลมาเป็นกำลังสำคัญในการสร้างผลสำเร็จในเสนอทางของการทำงาน
ประติมากรรมก็ได้ถ้าเริ่ม ณ บัดนี้ (สุนทร สุวรรณเหม)

6.2.2 อยากจะให้วิทยาลัยเพาะช่าง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ ได้
พิจารณากระบวนการทำพิมพ์และหล่อมีความสำคัญต่อการเรียนการสอนนักศึกษาในสาขา
ประติมากรรมมาก (วิชาญ ยะพงษ์)(รณชิต บุญ)

6.2.3 การเรียนการสอนประติมากรรมในหลักสูตรหรือคำอธิบายรายวิชา น่าจะระบุการ
ทำพิมพ์และการหล่อให้อยู่ในวิชาการปั้น อาจจะเขียนให้ชัดเจนมากขึ้นดังเช่น ปั้นนูนต่ำ และการทำ
แม่พิมพ์การหล่อ ปั้นนูนสูง และการทำพิมพ์การหล่อ ปั้นลอยตัวและการทำแม่พิมพ์การหล่อ ปั้น
ลอยตัวอาจจะแยกรายละเอียดของรูปทรงปิด และรูปทรงเปิดเพราะการทำแม่พิมพ์และการหล่อมี
ความซับซ้อนต่างกัน ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนมีความรู้ครบกระบวนการ เมื่อจบไปแล้วก็สามารถสร้างสรรค์
งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (พูลสวัสดิ์ มุมบ้านเช่า)

6.2.4 ช่างปั้นหรือประติมากรควรจะมีทักษะด้านการทำพิมพ์หรือการหล่อด้วย เพิ่มเสริม
ประสบการณ์ มีความชำนาญรอบด้านประติมากรรมด้วยจะเป็นสิ่งที่ดีมาก ถ้าสามารถทำได้จะเสริม
ศักยภาพในการทำงานการสร้างสรรค์ผลงานให้ได้อย่างที่เราต้องการ ในกรณีของการเรียนการสอน
ควรแบ่งให้มีวิชาเทคนิคการหล่อและทำพิมพ์ด้วยเพื่อเพิ่มศักยภาพของนักศึกษาให้มีความรู้ทาง
ประติมากรรมอย่างรอบด้าน จะช่วยแก้ปัญหาการเรียนการสอนได้ระดับหนึ่ง แต่ในปัจจุบันการ
ค้นคว้าหาความรู้จากห้องสมุดหรืออินเทอร์เน็ต เป็นช่องทางที่ดีมาก สามารถเห็นขั้นตอนต่างๆอย่าง
ชัดเจนและสะดวกรวดเร็วเป็นลักษณะการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมนอกห้องเรียนก็จะช่วยแก้ปัญหา
ทำให้นักศึกษาได้เรียนรู้เช่นกัน (ดิษฐวัฒน์ อินนุพัฒน์)

6.2.5 เห็นสมควรอย่างยิ่งที่จะมีวิชาการทำพิมพ์และการหล่อประติมากรรม เพิ่มใน
รายวิชาของสาขาประติมากรรม (สรไกร เรืองรุ่ง)

6.2.6 ขอยืนยันว่ากระบวนการทำพิมพ์และหล่อมีความสำคัญต่อการปั้นรูป
ประติมากรรมจริงตามที่แสดงความคิดเห็นนั้น ควรจัดให้มีการสอนในระดับปริญญาเอกตามที่เสนอ
ไว้ข้างต้น (สุระชาติ พละศักดิ์)

6.2.7 ควรเสริมรายวิชาในการทำพิมพ์และหล่อชิ้นงานด้วยเทคนิคและวัสดุหลายๆชนิด
และควรมีโรงหล่อที่จะทำให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ตรง รวมถึงการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่ใน
การปั้น-หล่อเข้ามาให้มากยิ่งขึ้น จะเป็นการเพิ่มศักยภาพในการทำงานให้กับนักศึกษา (ชัยชาญ จา
รูกัลล์)

6.2.8 ความรู้จากการปั้นและทำพิมพ์นั้นจะมีความรู้จากการฝึกฝนปฏิบัติจริงอย่างสม่ำเสมอ วิธีการแบ่งพิมพ์ สามารถที่จะพลิกแพลง เพื่อให้เกิดความคล่องตัวรวดเร็ว ต้องเรียนรู้จากคนอื่น เพิ่มเติมอยู่เสมอ (อุดม ฉิมภักดี)

6.2.9 จากที่ได้มีโอกาสเป็นผู้ช่วยฝึกสอนนักศึกษาวิชาเทคนิคซึ่งนักศึกษาบางคนก็ไม่ได้เรียนจบศิลปมาทางโรงเรียนก็ได้มีการเรียนปั้นขึ้นพื้นฐานด้วยรูปนูนต่ำขนาดใหญ่ นักศึกษาสามารถปฏิบัติขั้นตอนการเรียนทำพิมพ์และหล่อผลงานด้วยตนเองได้ ก่อนที่จะปฏิบัติงานขั้นตอนต่างๆก็ต้องเรียนเกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์ในการทำพิมพ์และหล่อผลงาน เพราะเป็นอุปกรณ์และสารเคมีที่มีผลกับร่างกาย ผลงานที่อาจารย์ได้เห็นครั้งที่มาดูนักศึกษาฝึกงาน ก็เป็นผลงานที่นักศึกษาวิชาเทคนิค โดยเริ่มจากปั้น-ทำพิมพ์ปูนหรือยางพารา-หล่อเป็นปูนตกแต่งให้เรียบร้อย-ทำพิมพ์เป็นยางซิลิโคน-หล่อด้วยเรซิน-ตกแต่งผลงานและลงสี นักศึกษาจะได้เรียนรู้การทำพิมพ์ขึ้น และแม่พิมพ์ต้นแบบลอยตัวได้ ผลิตผลงานได้ ปัญหาที่พอจะรู้สมัยเรียนเพาะช่างคือไม่มีเครื่องมือที่จะช่วยลดขั้นตอนความยุ่งยากในการตกแต่งผลงาน หรือ เอื้ออำนวยให้ผลิตผลงานที่ไม่ใช้ปูนได้จะซื้อเอง ก็มีราคาแพง อาจเป็นสาเหตุที่นักศึกษาต้องจ้างคนอื่นแทน และถ้าจะทำพิมพ์เป็นยางซิลิโคน ก็ต้องใช้เงินของตัวเองในการซื้อยางซิลิโคนและเรซินซึ่งก็มีราคาแพง ถ้าทางวิทยาลัยเพาะช่างจะเปิดสอนจะเปิดสอนผมขอแนะนำว่าควรมีเครื่องมือให้พร้อม ให้นักศึกษำ้งานนูนต่ำขนาดเล็กๆ เพื่อเป็นพื้นฐานในการทำพิมพ์ขั้นต้นจะเป็นพิมพ์ปูนก่อนหรือจะเป็นยางพาราแล้วแต่อาจารย์จะเห็นสมควร เมื่อนักศึกษาเข้าใจพอสมควรแล้วก็ให้ปั้นงานลอยตัว เพื่อเรียนรู้เรื่องการแบ่งพิมพ์ควรจะกำหนดขนาดผลงานให้มีขนาดที่เหมาะสมเพราะจุดประสงค์หลักคือการทำพิมพ์และหล่อผลงาน ถ้ามีขนาดใหญ่เกินไปทำให้สิ้นเปลืองและเสียเวลาใช้พื้นที่ในการเก็บมาก และควรจะเก็บผลงานของนักศึกษาที่ตีใจไว้ให้นักศึกษารุ่นหลังได้ศึกษาในเรื่องแนวคิดของแต่ละยุคสมัยที่ผ่านมา ถ้าถ่ายเป็นวิดีโอสื่อการเรียนก็จะทำให้นักศึกษาเห็นภาพได้ดียิ่งขึ้นและเป็นการช่วยลดความเสียหายของวัสดุซึ่งมีราคาแพง และปลอดภัยทั้งหมดนี้แล้วแต่อาจารย์จะเห็นสมควร (เอกชัย จิตต์วิชัย)

6.2.10 ทุกขั้นตอนของการปั้นการถอดพิมพ์และการหล่อก็มีความละเอียดอ่อน ความผิดพลาดในขั้นตอนหนึ่ง สามารถส่งผลเสียต่อขั้นตอนอื่นได้เสมอ การลดความผิดพลาดนั้นจะต้องฝึกทักษะให้เชี่ยวชาญ อดทน คิดวิเคราะห์ และค้นหาวิธีแก้ปัญหาย่อยเสมอ จนเมื่อเชี่ยวชาญแล้ว ปัญหาจะลดน้อยลงไปได้มากผู้ที่สนใจการปั้นหล่อจึงต้องอดทนฝึกฝนอยู่เสมอ ผู้ที่ฝึกฝนน้อยจะเหนื่อยยากในการทำงาน เสี่ยงต่อความเสียหายมาก ถ้าเปรียบกับนักมวยที่ซ้อมน้อยย่อมเจ็บตัวมากเมื่อขึ้นชกบนเวที แต่หากซ้อมมากนอกจากเจ็บตัวน้อยแล้วโอกาสชนะก็สูง ในด้านประติมากรรมถ้าเชี่ยวชาญจะได้งานสมบูรณ์ประติมากรรมจะมีความมั่นใจ สนุก และเห็นคุณค่าของตน (บุญพาด พังคะมะโน)

6.2.11 ในการศึกษาของนักศึกษาประติมากรรมควรให้มีวิชาที่สอนเกี่ยวกับกระบวนการทำพิมพ์-หล่อ ด้วยวัสดุพื้นฐาน เช่น ปูนปลาสเตอร์ เรซิน ไฟเบอร์กลาส ให้นักศึกษา

ประติมากรรมมีความเข้าใจ เป็นองค์ความรู้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ต่อไปในอนาคต ในสาขา ศิลปกรรมที่ ส.จ.ล.ที่ผสมสอนอยู่ก็ได้สอนนักศึกษา(ปี2)วิชาประติมากรรมในเรื่องนี้ วิชาประติมากรรม 4 เป็นการปั้นฟิกเกอร์สร้างสรรค์นักศึกษาส่งโมเดลขนาดไม่ต่ำกว่า 15 ซม.ปั้นด้วยดินน้ำมันเป็น มนุษย์ท่าทางสร้างสรรค์ พร้อมแนวความคิด คัดเลือกผลงานที่ดีเด่น 5-6 ชิ้น ให้นักศึกษาจับกลุ่ม แบ่งงาน ขึ้นรูปด้วยดินเหนียวขนาดเท่าคนจริงหรือใหญ่กว่าเล็กน้อย ทำแม่พิมพ์ทาบ และหล่อผลงาน ด้วยไฟเบอร์กลาส ตกแต่งสีเป็นขั้นตอนสุดท้ายใช้เวลาประมาณ 5-6 สัปดาห์ ได้ผลงานที่สามารถ ออกเผยแพร่สู่สาธารณชน แล้วให้นักศึกษาจัดผลงานแสดง จะภายในสถาบันหรือนอกสถาบันก็ได้ เป็นการเรียนรู้ตั้งแต่เริ่มคิดเริ่มทำงานแสดงผลงาน เก็บผลงานทุกขั้นตอนสมบูรณ์เป็นองค์ความรู้ที่ สำคัญมากเป็นประสบการณ์ที่ดีที่นักศึกษาประติมากรรมควรได้จะชอบ หรือ ไม่ชอบก็เป็นอีกเรื่องแต่ ทุกคนต้องทำต้องรู้ ตอนนั้นสอนแบบนี้มา 3 รุ่น ผลก็คือนักศึกษาทำงานและเข้าใจขั้นตอนได้เป็น อย่างดี พึงพาตนเองได้ปิดเทอมหารายได้พิเศษบ้างจากการทำพิมพ์และรับจ้างหล่อผลงาน ส่วน นักศึกษาที่ไม่เลือกวิธีการปั้นหล่อก็มีความเข้าใจในขั้นตอนกว่าจะเป็นประติมากรรมสามารถทำงาน ออกมาได้เป็นอย่างดีเช่นกัน (ชัชวาล อ่ำสมคิด)

6.2.12 การที่จะเป็นประติมากรควรจะมีความรู้พื้นฐาน ในเรื่องทางเทคนิคประกอบ กับการสร้างรูปเมื่อเรามีความเข้าใจแล้วหลังจากนั้นหากเราไม่มีเวลาหรือไม่มีกำลังพอที่จะทำพิมพ์ ด้วยตนเองได้เราก็ยังสามารถแนะนำตรวจสอบช่างหรือผู้ช่วยทำพิมพ์ เพื่อผลงานออกมาสมบูรณ์ ที่สุด (ลูกปลิว จันทรพุดชา)

6.2.13 ควรให้มีการเรียนรู้ในการทำพิมพ์และหล่อผลงานประติมากรรมได้ด้วยตนเอง เมื่อเสริมสร้างประสบการณ์ เทคนิค และแนวคิดในการทำงาน และเพื่อคุณภาพของผลงานและช่าง ปั้น (จรูณ ผ่านคำ)

6.2.14 ควรมีการเผยแพร่ผลการวิจัยออกไปสู่สถาบันการศึกษาที่มีการเรียนการสอน ด้านประติมากรรมโดยการจัดทำเป็นหนังสือ เอกสาร การอบรมภาคปฏิบัติโดยเฉพาะทางด้านการ ปั้น การทำพิมพ์ การหล่อผลงานประติมากรรมด้วยวัสดุ ชนิดต่างๆให้กับเยาวชน นักเรียน นักศึกษา ที่มีความสนใจในการปั้น การทำพิมพ์ และการหล่อผลงานประติมากรรมเพื่อเป็นการสืบทอด ความรู้ และภูมิปัญญาทางด้านประติมากรรม ควรมีการเก็บข้อมูลในการปั้น การทำพิมพ์และการหล่อ ผลงานประติมากรรมจากช่างปั้น ที่มีความสามารถในการทำพิมพ์และการหล่อทั้งที่อยู่ในส่วน ราชการ และบริษัทเอกชน โรงปั้น โรงหล่อ นำมารวบรวมเทคนิควิธีการต่างๆเป็นหนังสือเอกสาร หรือรูปแบบต่างๆเพื่อเก็บรวบรวมองค์ความรู้อย่างเป็นระบบและเผยแพร่สู่สาธารณะต่อไป (ศรียพัฒน์ เทศารินทร์)

6.2.15 ไม่ว่าโลกจะพัฒนาไปมากเท่าไร พื้นฐานวิชาช่างปั้น แม่พิมพ์ หล่อ และหรือ เชิงช่างอื่นยังแฝงอยู่เสมอในความก้าวหน้าของโลก ทุกอย่างที่เป็นรูป ไม่เพียงแต่งานศิลปะก็ต้องผ่าน

คำว่าต้นแบบ-แม่พิมพ์มาหมด การศึกษาศิลปะทุกกระบวนวิชาทั้งด้านวิชาการและงานปฏิบัติจะเปลี่ยนปรับหลักสูตรอย่างไร วิชาช่างพื้นฐานนี้คงยังต้องมีหากนักศึกษามีได้จบไปเป็นศิลปิน อย่างน้อยการทำ Job ทุกชิ้นของสายปั้นก็ต้องใช้วิชาทำแม่พิมพ์-การหล่อไปหากินได้ คณะศิลปะจิตรเปิดสอนวิชานี้ ชื่อว่า “การทำแม่พิมพ์-การหล่อ” เปิดสอนจนทุกวันนี้ ในชั้นปีที่ 2 ที่ต้องกวดขันมากที่สุดคือ การทำพิมพ์ทาบ หล่อ แต่งปูน เทคนิคอื่น เช่น พิมพ์ซิลิโคน พิมพ์ขึ้นใครต้องการจะให้ทำนอกเวลา นักศึกษามัมนี่แม่แต่พิมพ์ทาบ หล่อ แต่งปูนจะใช้เวลาสูงกว่ารุ่นอาจารย์ ที่ครูพักลักจำไม่มีใครสอน ที่ศิลปากรว่ากันแต่เนื้อหาการสร้างสรรค์ เทคนิคต้องหาเอาเอง แต่นักศึกษามัมนี่ยกเป็น 1 วิชายังทำได้คุณภาพไม่เทียบเท่าคนรุ่นก่อน ดังนั้น การกำหนดเป็นรายวิชาว่า “การทำแม่พิมพ์-การหล่อ” ที่คณะดำเนินอยู่สมควรจะต้องมีต่อไป (ปารณโสมย์ช เลปาจารย์)

6.2.16 นักศึกษาที่กำลังเรียนรู้อาชีพประติมากรรม มีการเรียนรู้ขั้นตอนในการสร้างรูปทรงด้วยดินเหนียวขั้นตอนต่างๆในการสร้างรูปทรง ตั้งแต่รูปนูนต่ำ นูนสูง และลอยตัว ตามลำดับเป็นเทคนิคขั้นพื้นฐาน ขึ้นอยู่กับความเข้าใจ ความตั้งใจ และความสนใจของแต่ละบุคคล หลังจากผ่านการเรียนรู้การสร้างรูป จนมีความชำนาญทางด้านการปั้น ขั้นตอนต่อจากนั้น คือ การทำแม่พิมพ์และการหล่อผลงานเพื่อให้ผลงานมีความสมบูรณ์คงทนสามารถเก็บรักษาได้ประติมากรผู้ปฏิบัติงานประติมากรรม ต้องทำแม่พิมพ์และหล่อผลงานด้วยตนเอง หรือ กรณีที่จ้างช่างพิมพ์และช่างหล่อมาทำงานให้ประติมากร ผู้ปฏิบัติงานก็ต้องควบคุมและแก้ปัญหา เพื่อให้ผลงานมีความสมบูรณ์ ตรงใจประติมากรที่สามารถปั้นรูปประติมากรรมต้อง ทำแม่พิมพ์ และการหล่อได้ จะสามารถควบคุมการทำงาน และคุณภาพผลงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังสามารถนำความรู้ความสามารถไปประกอบอาชีพได้เป็นอย่างดี และยังสามารถนำความรู้ต่างๆไปพัฒนาผลงานประติมากรรม ตามแนวคิด ของประติมากรได้อย่างหลากหลาย ประติมากรจำเป็นต้องมีทักษะในการปั้นรูปประติมากรรมรวมไปถึง การทำแม่พิมพ์ และการหล่อผลงานประติมากรรมได้อย่างเข้าใจ (ทรงศักดิ์ นามโพธิ์)

6.2.17 เห็นควรว่าประติมากรหรือช่างปั้น ควรเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการทำพิมพ์และการหล่องานประติมากรรม เพราะกระบวนการดังกล่าวมีความสำคัญ และจำเป็นสำหรับผู้ที่จะทำงานประติมากรรม (วิจิตร วินทะไชย)

6.2.18 ปัจจุบันแม้จะยังไม่เป็นที่กว้างขวางในการทำพิมพ์และหล่องานประติมากรรมเท่าที่ควร หากประติมากร หรือช่างปั้นรวมถึงนักศึกษาที่เรียนด้านศิลปะได้เรียนรู้ และเข้าใจพื้นฐานการทำแม่พิมพ์เบื้องต้นก็สามารถสร้างสรรค์งานประติมากรรมให้เป็นที่ยอมรับได้ในระดับหนึ่ง หากประติมากรหรือช่างปั้นรวมถึงนักศึกษาและผู้สนใจในงานประติมากรรมแล้ว ปัจจุบันก็มีกลุ่ม หรือผู้เชี่ยวชาญด้านการทำแม่พิมพ์และการหล่อมารับงานจากประติมากรหรือช่างปั้นได้เช่นกัน ดังนั้น ค่าใช้จ่ายในส่วนนี้ก็จะตามมาจากประติมากรผู้นั้นรับงาน ส่วนที่เป็นกำไร ก็จะลดลง หากเป็น

นักศึกษาค่าใช้จ่ายก็จะมีมากขึ้น สำหรับการสร้างสรรค์งานนั้นๆ รวมถึงประสบการณ์ในการแก้ปัญหาที่จะไม่มี (กิตติกรณ์ บำรุงบุญ)

6.2.19 ทั้งหมดที่กล่าวมาเห็นด้วยกับความคิดที่ว่าประติมากรควรมีความเชี่ยวชาญในการหล่อด้วยจะเป็นการดี แต่ถ้าไม่มีทักษะการหล่อ ก็ยังสามารถสร้างสรรค์ผลงานดีๆได้แต่ต้องมีกระบวนการ จัดการที่ดี เช่น มีทีมงานหล่อหรือทำพิมพ์ที่ได้มาตรฐานไว้ใจได้อยู่ด้วยเสมอ (ชัย ชนะชัยชัย)

6.2.20 กระบวนการทำงานด้านประติมากรรม ประกอบด้วยการปั้น-การทำพิมพ์ ต้นแบบและการหล่อที่เป็นกระบวนการสำคัญที่จะทำให้ผู้ปฏิบัติงานการสร้างสรรค์บรรลุจุดประสงค์ในการทำงาน กระบวนการเหล่านี้มีส่วนเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กัน ไม่ว่าจะเป็นเทคนิคของการออกแบบรูปทรงของงานปั้นในงานเครื่องปั้นดินเผาที่เมื่อนำไปเผาแล้วจะล้มน้อยไปด้านใดด้านหนึ่ง และต้องมีรูปแบบที่ไม่ซับซ้อน คือ เป็นรูปทรงที่สามารถถอดพิมพ์ได้ง่ายเพราะต้องทำพิมพ์ด้วยพิมพ์ขึ้นปูนพลาสติกที่มีขีดจำกัดในการถอดแบบไม่มีการใช้พิมพ์ยางมาเป็นตัวช่วยในความยืดหยุ่นสรุปแล้วคือกระบวนการทั้งสามมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันซึ่งประติมากร หรือ ช่างปั้นต้องมีความรู้ มีทักษะความชำนาญความสามารถในการปั้นการทำพิมพ์ และการหล่อจึงจะสามารถสร้างสรรค์ผลงานให้บรรลุจุดประสงค์ตามความต้องการ (อรุณ อุ๋นวงศ์)

6.2.21 โดยพื้นฐานของด้านความเป็นจริงประติมากรควรได้เรียนรู้พื้นฐาน กระบวนการทำพิมพ์และหล่อผลงานเป็นบ้างเพื่อได้ใช้ความรู้นี้มาประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมที่ดียิ่งขึ้นไป (กิตติชัย กันแดง)

6.2.22 อย่างไรก็ตาม ณ ปัจจุบันนี้ช่างหล่อฝีมือดีก็มีมาก ช่างปั้นอาจไม่จำเป็นต้องหล่องานของตนเองก็ได้หากปั้นผลงานเสร็จสมบูรณ์แล้วแต่ขอให้ช่างปั้นต้องคอยควบคุมดูแลช่างหล่อ อย่างใกล้ชิดก็จะได้ผลงานออกมาตามที่เรต้องการ แต่ในความรู้สึกส่วนตัวของผมแล้วก็ยังเห็นว่าช่างปั้นทุกคนควรที่จะทำพิมพ์และหล่องานของตนเองให้เป็นในขั้นพื้นฐานก่อน อาจไม่จำเป็นต้องชำนาญการอย่างมากเท่ากับพวกช่างหล่ออาชีพก็ได้ แต่ขอให้ทำเป็นเพราะจะได้เก็บรักษาผลงานของตนเองที่เสร็จสมบูรณ์เป็นผลงานที่เหมือนต้นแบบมากที่สุด (ประเสริฐ วรรณรัตน์)

6.2.23 ประติมากรควรมีความรู้ในการทำแม่พิมพ์และการหล่อ เพื่อให้ผลงานที่สำเร็จได้สมบูรณ์ตามที่ประติมากรต้องการ และถ่ายทอดได้อย่างมีจรรยาบรรณ (บุญยืน ต้นโพธิ์)

6.2.24 ในปัจจุบันประติมากรหรือช่างปั้นสร้างผลงานประติมากรรมหลากหลายรูปแบบในการสร้างสรรค์ประติมากรรมที่ผ่านกระบวนการสร้างสรรค์ที่ต้องพึ่งพาบรรดาช่างด้วยกัน หลายนคนน่าจะเป็นการปั้นและหล่อโดยเฉพาะงานชิ้นใหญ่และทำพิมพ์-หล่อโลหะหรืออื่นๆ ประติมากรหรือช่างปั้นคงปฏิเสธไม่ได้ว่าการทำงานนั้นจะต้องมีการร่วมด้วยช่วยกันผลงานจึงจะออกมาสำเร็จ แต่ในปัจจุบัน ประติมากรและช่างปั้นมีตัวแทนในการที่จะมารับช่วงจากงานปั้น ช่าง

พิมพ์ช่างหล่อทำให้คนปั้นไม่เหนียวเมื่อยล้าและได้พักผ่อนพร้อมที่จะปั้นงานชิ้นต่อไป ถึงอย่างไรก็ตาม ประติมากรหรือช่างปั้นควรที่จะมาควบคุมเทคนิคการทำพิมพ์-หล่อด้วย เพื่อไม่ให้เกิดข้อผิดพลาดและเป็นการเรียนรู้ไปในตัวเอง โดยที่ปั้นไม่จำเป็นต้องลงมือปฏิบัติก็ได้แต่สำหรับงานชิ้นเล็กหรืองานไม่ใหญ่มากนักประติมากรหรือช่างปั้นบางรายก็มีการลงมือปฏิบัติเหมือนกัน ในการศึกษาสถาบันที่มีการเรียนการสอนศิลปะไม่ว่าจะเป็นระดับอาชีวศึกษา อุดมศึกษา มหาวิทยาลัยต่างๆในหลักสูตรวิชาประติมากรรม ยังขาดความสมบูรณ์แบบเกี่ยวกับการบูรณาการของรายวิชาโดยเฉพาะรายวิชาประติมากรรมที่เน้นทักษะการเรียนรู้ประติมากรรมการปฏิบัติการปั้นเป็นส่วนใหญ่แต่พอปั้นเสร็จขาดการต่อเนื่องการจัดการขั้นตอน ต่อไปว่าจะแปรเปลี่ยนสภาพอย่างไรไปสู่เทคนิค สำเร็จรูปเป็นงานหล่อนักศึกษาจึงขาดการเรียนรู้ที่เป็นภาควิชาการทฤษฎีและปฏิบัติ อย่างจริงจังเพราะไม่ได้บรรจุหลักสูตรแต่สถาบันบางที่มี แต่น้อยนักศึกษาเรียนรู้ด้วยสิ่งที่จำเป็นต้องทำเฉพาะจะต้องนำผลงานไปแสดงซึ่งอาศัยการเรียนรู้แบบพึ่งพาจากอาจารย์หรือรุ่นพี่เพื่อนๆ มันจึงเป็นการเรียนรู้ที่ไม่มีในรายวิชาทำให้เกิดปัญหาด้านการจัดการเวลา วัสดุต่างๆ (คมสันต์ คำสิงหา)

6.2.25 โครงสร้างของหลักสูตรที่เจาะจง เฉพาะสาขาวิชาไม่ครอบคลุมต่อการประกอบอาชีพของนักศึกษาในอนาคต รวมถึงขั้นตอนการผลิตซึ่งน่าจะมีการแทรกในหลักสูตรการเรียนรู้ ทั้งในสาขาทางจิตรศิลป์ และประยุกต์ศิลป์ เพื่อให้ นักศึกษามีความรู้ที่ครบวงจร และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ การให้ความสำคัญต่อการพิมพ์ หลักการนี้จะส่งผลสำคัญต่อการให้ค่าทางประวัติศาสตร์ศิลป์ซึ่งนักศึกษาสามารถเรียนควบคู่กัน วิธีการปฏิบัติงาน การหล่อและประติมากรรมทางตะวันออก ซึ่งในสถานศึกษาส่วนมากให้ความสำคัญกับศิลปะตะวันออกน้อยมาก ความรู้ในเชิงประติมากรวิทยาศาสตร์น้อยมาก น่าจะมีการสอนในเชิงวิชาการมากขึ้น เพื่อความหลากหลายทางกรรมวิธี การให้ความสำคัญของวัสดุในงานประติมากรรม ความแตกต่างระหว่างเรซิน และหล่อโลหะสำริด มีความแตกต่างกันในด้านคุณค่า ซึ่งสถานศึกษาน่าจะมีหลักสูตรที่แทรกการหล่อโลหะในทุกกรรมวิธีจากการปฏิบัติงานจริงซึ่งอยู่กับระบบการจัดการในสถานศึกษา การสอดแทรกการเรียนรู้ในกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เพราะกระบวนการหล่อเป็นกระบวนการทางวิทยาศาสตร์แทบทั้งสิ้น เพื่อให้เป็นมาตรฐานและยกระดับการเรียนรู้การเปลี่ยนแปลงทางวิทยาศาสตร์ซึ่งเกิดจากวัสดุ ระบบการจัดการทางธุรกิจในเชิงประติมากรรม กฎหมายที่เกิดจากการจ้างงาน การรับเหมารวมถึง มลพิษต่างๆที่ส่งผลต่อสุขภาพ การเสียภาษีในการประกอบอาชีพซึ่งการประกอบอาชีพทางศิลปกรรมในไทยยังไม่ชัดเจนต่อสังคมและเศรษฐกิจ ซึ่งผู้สร้างสรรค์ผลงานหรือผู้ประกอบอาชีพเองนั้นจะทำให้มีมาตรฐานมากขึ้นรวมถึงสถานศึกษาที่ต้องพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย (นภดล เพ็งชมจันทร์)